Gebhardt, Rudolf
De Supplicum Euripideae interpolationibus

DE

SUPPLICUM EURIPIDEAE

INTERPOLATIONIBUS

SCRIPSIT

RUDOLFUS GEBHARDT

COBURGENSIS.

1882

MDCCCLXXXII.

TYPIS DIETZIANIS, COBURGI.

DE
SUPPLICUM EURIPIDEAE
INTERPOLATIONIBUS.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE JENENSI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

RUDOLFUS GEBHARDT

COBURGENSIS.

MDCCCLXXXII.

TYPIS DIETZIANIS, COBURGI.

Nostra aetate si quis Euripidearum fabularum interpolationes tractandas sibi proposuit non fusiore praefatione hujus rei excusatio ei petenda est, quoniam tanta tantorum virorum studia in hac potissimum artis criticae provincia versata habemus. Non igitur te miraturum esse puto, lector carissime, hoc tirocinium meum de Supplicum interpolationibus agere, quippe quam fabulam inter omnes Euripidis tragoedias, quae ad nos aetatem tulerint, maxime foedissimeque interpolationibus squalere omnibus notum sit.

Priusquam autem ad ipsam quaestionem accedimus, pauca nobis praemonenda sunt.

Atque primum quidem ad talem quaestionem, qualem suscepi, bene instituendam multum valere putavi, omnes versus ab aliquo V. d. quoquo tempore et quoquo loco ut spurios notatos collegisse, ita ut omnes, quantum quidem scio, collectos me tibi praebere persuasum habeam. Sed ne exspectes, me scripta et scriptiunculas omnes nunc enumeraturum esse: suo quoque loco omnes invenias. De editionibus autem a me adhibitis certiorem te reddere liceat. Sunt enim hae: imprimis totius dissertatiunculae meae quasi fundamento nixus sum Analectis Euripideis, quae Supplicum fabulam ad codicem archetypum recognitam continentia edidit Udalricus de Wilamowitz-Möllendorfius (Berolini 1875). Praeterea adhibui editiones has:

G. Hermanni,	quae	prodiit	Lipsiae	1811.
Aug. Matthiaei,	„	„	ib.	1814.
Jer. Marklandi,	„	„	ib.	1822.
L. Dindorfii,	„	„	ib.	1825.
Hartungii,	„	„	ib.	1853.
Kirchhoffi,	„	„	Berolini	1855.
Aug. Witzschelii	„	„	Lipsiae	1856.
G. Dindorfii,	„	„	ib.	1869.
Nauckii,	„	„	ib.	1876. [1])

De Supplicum argumento fusius hoc loco disputare longum videtur, quoniam omnia huc spectantia optime exposita habemus a Soetbeero in dissertatione, quam scripsit „de mythico argumento Euripidis Supplicum“ (Gottingae 1837). Ceterum conferas: Welcker: Die griechischen Tragödien ꝛc. II p. 572 sqq.; Süvern: Abhandlungen der k. Acad. der W. 1824 p. 11; K. Schenkl: Zeitschrift für d. österreichischen Gymnasien 1862 p. 378). Quo anno composita atque acta sit haec fabula adhuc enucleari non posse mihi videtur (cf. p. 24).

---

[1]) Nimirum censuras quoque usurpavi de his editionibus prolatas, quae quidem mihi notae erant. Sunt autem hae: De editione Hermanniana et Marklandiana cf. P. Elmsleji censuras Marklandi editioni supra laudatae affixas; de Kirchhoffiana et Nauckii prima cf. Fleckeisen's Jahrb. 1857 p. 113 sqq.; de G. Dindorfii cf. philologischer Anzeiger VI p. 389. De Wilamowitzii Analectis Euripideis censurae exstant hae:

N. Weckleinii duae:
brevior in: Bursian's Jahresber. 1874/75 3. p. 442 sqq.
dein fusior in: Fleckeisen's Jahrb. 1876 Vol. 113. p. 722 sqq.
R. Prinzii in ephemeride literaria Jenensi 1877 N. 387.
J. Nicolei in revue critique 1876 p. 187.

Unum autem hoc potissimum loco commemorare velim, quae de his rebus cogitanti mihi saepenumero in mentem venerunt. Summa tamen moderatione et cautione ea dicta accipias. Legas quaeso ea, quae p. 42 de Vs. 849—56 dixi. [1]) Apparere enim mihi videtur versibus 849 — 852 idem expositum esse, quae vss. 853—56. Wilamowitzius autem priorem versuum illorum partem interpolatori tribuit hoc allato argumento: „v. 852 hic perquam ineptus fictus est ad exemplum versus ex Auga in Electram interpolati 378.“ Atque primum quidem non video, cur v. 852 „hic perquam ineptus“ sit; mihi ad sensum bene quadrare videtur. Deinde quod Electr. 378 Augae tribuit Wilamowitzius, praesertim quum Diog. Laert. II. 33. El. 379 ex Auga afferat, de ea re refutavit eum Weckleinius (Fleckeisen's Jahrb. l. l.) et multo antea statuerat Nauckius (trag. graec. fr. p. 347 et Eur. fr. p. 63) memoriae errore Diogenem versum illum ex Auga attulisse. Sed utut est, sive v. 379 Electrae tribuimus, sive Augae, equidem hac ex parte nihil inveni, quod prohibeat, quominus hunc quoque Supplicum versum 852 Euripidi vindicemus. Liceat utrumque locum inter se comparare:

El. 377.	Suppl. 850.
τίς δὲ πρὸς λόγχην βλέπων μάρτυς γένοιτ᾽ ἂν ὅστις ἐστὶν ἀγαθός;	*ὅστις ἐν μάχῃ βεβὼς λόγχης ἰούσης πρόσθεν ὀμμάτων πυκνῆς σαφῶς ἀπήγγειλ᾽ ὅστις ἐστὶν ἀγαθός.*

Sola igitur haec tria vocabula *ὅστις ἐστὶν ἀγαθός* et hic et illic inveniuntur. Nonne autem licuit Euripidi,

1) Numeros exhibui in Supplicibus Wilamowitzianos correctiores, in ceteris fabulis Nauckianos.

talia tria vocabula bis usurpare, praesertim quum utroque loco eadem de re ageretur? Hac in re longius progressus esse mihi videtur Wilamowitzius, quam per Euripidis tragoediarum componendarum artem liceat.

Praeterea conferas vss. 901—908. 1116—1123 alios. Qui potissimum loci suspitionem mihi moverunt iteratae Supplicum editionis. Attamen summa cautione haec protulerim. Alio fortasse loco fusius ea de re agam.

Jam restat, ut quam brevissime verba faciamus de suspitione, quam in totam Supplicum fabulam, quasi spuria esset, contulit Hartungius in Iphigeniae Aul. editionis praef. cp. I nullo tamen argumento allato. Ceperat eam fortasse ex locis, qualis est e. gr. v. 888, quem ad versum Hermannus (editionis suae ad v. 892) haec adnotat: „Nescio an haud satis apte hic Atalantae mentionem fecerit, cujus quum nomen audirent spectatores non poterant non oculos in chorum convertere, ut nobilem quondam venatricem arcu sagittisque spoliatam inter grandaevas ducum matres agnoscerent.“ (cf. etiam class. journal XVII p. 56). Haec tamen ejusque generis alia recte refutasse mihi videtur Kolster in commentariolo, quem scripsit „de chori numero in Euripidis Supplicibus.“ (cf. Zeitschrift f. d. Alterthumswissenschaft 1848 p. 981), ita ut non sit cur fusius ea de re agamus, praesertim, quum neque ipse Hartungius postea, neque Virorum doctorum quisquam suspitíonem illam unquam commemoraverit.

Jam demum ad ipsam transeamus quaestionem, quam ita instituere liceat, ut prius quidem agam: de locis quibusdam difficilioribus; deinde de singulis, qui restent versibus; qua in altera parte agam a) de versibus, quos vel ipse in suspitionem delatus aut Viros dd. secutus spurios

esse censeam, b) de iis, in quibus delendis VV. dd. errasse putem.

Benevolum mihi fore spero lectorem.

D. Jenae Id. Mart. a. p. Chr. n. MDCCCLXXXII.

Signa admisi haec:

Fl. J.	=	Fleckeisen's Jahrbücher.
Mus. Rh.	=	Rheinisches Museum.
H.	=	Hermes.
Ph.	=	Philologus.
Ph. A.	=	philologischer Anzeiger.
ö. G.	=	Zeitschrift f. d. österreichischen Gymnasien.
Z. f. A.	=	Zeitschrift f. Alterthumswissenschaft.
N.	=	Nauckius.
K.	=	Kirchhoffius.
W.	=	Wilamowitzius.
W. A. E.	=	Wilamowitzius Analecta Euripidea.

I.

DE LOCIS QUIBUSDAM DIFFICILIORIBUS.

1) Adrastus ut Thesei misericordiam moveret operam dedit: „non ut diem festum celebrarent, grandaevas ducum illorum matres Athenas adiisse:

v. 174 *ἀλλ' ὡς νεκροὺς θάψωσιν, ὡς αὐτὰς ἐχρῆν*
κείνων ταφείσας χερσὶν ὡραίων τυχεῖν."

Illud *ὡς*, quod codices tradunt ante *αὐτὰς*, nullum sensum praebere apparet. Weckleinius igitur (Euripideische Studien p. 357) versu 175 deleto pro *ὡς* scribit *οὓς* comparans Suppl. 645 et Iph. A. 173, ubi *ὡς* ex *οὓς* ortum sit, eique assentitur H. Cronius (ö. G. 1875 p. 105). Haeserunt enim VV. dd., si Cronium sequi licet: „in der eigenthümlichen Ausdrucksweise des v. 175", imprimis in illo *ὡραίων τυχεῖν;* non tamen recte ut puto. Quamquam enim concedo in Euripidis quidem tragoediis me locum invenire non posse, quo *ὡραῖος* eum sensum habeat, qui hoc loco desideratur cf. Alc. 516. Phön. 968 (Hel. 12), apud Hesychium tamen legimus: *ὡραῖα· νεκύσια*, quod glossema optime quadrat in eum quem tractamus locum, ex quo tamen non haustum esse apparet, nam tum scripsisset Hesychius non *ὡραῖα· νεκύσια* sed *ὡραίων. νεκυσίων.* Unde sequitur hunc vocis *τὰ ὡραῖα* usum tam frequentem fuisse, ut Hesychius alia praeter hunc locum Euripideum glossae suae testimonia haberet, neque quid-

quam esse cur hoc loco haereamus.[1]) Falsissimum autem esse, si quis ex eo, quod Hesychius hunc locum non commemorat, Hesychio eum nondum notum fuisse concludere velit, per se patet.

Rectam emendandi viam unus ingressus esse mihi videtur Heimsoethius (critische Studien p. 226 et p. 295) hoc fere modo ratiocinatus: duo orationis quasi membra habemus inter se opposita: primum quidem: matres filios sepeliunt, alterum: matres a filiis sepeliri debebant: *μητέρες τὰ τέκνα θάπτουσιν, ἃς αὐτὰς ἐχρῆν κείνων χερσὶν θάπτεσθαι;* quorum in altero *θάπτεσθαι* per ambitum enuntiatum est verbis: *ταφείσας ὡραίων τυχεῖν;* tum autem nonne quaeso verisimillimum est, de priore quoque simile quid statuendum esse, ita ut illud *θάπτειν* vel potius *θάψωσι*, quod in contextu habemus, nonnisi explicatio sit grammatici cujusdam?

Atque hactenus rectissime disputavit Heimsoethius, deinde autem in eo sibi non constitit, quod pro *θάψωσιν* scripsit *δράσωσιν*, nam voci *τυχεῖν τινος* non opponitur

---

1) In glossemate, quod apud eundem Hesychium paulo infra sequitur: *ὡραίων· τῶν πεπανῶν* mirum esse videtur, quod rarissima voce *πεπανὸς* usus est Hesychius pro *πέπων.* Accedit, quod articulus *τῶν* ad *πεπανῶν* additus substantivum quoddam indicare mihi videtur. Quibus de causis nescio an pro *πεπανῶν* scribendum sit *πελάνων* sive *ποπάνων.* Tum autem hoc quoque glossema in hunc locum Euripideum quadraret sententiamque nostram de eo firmaret.

M. Schmidtius hanc glossematis illius explicandi rationem mecum communicavit: adjectis enim quae sequuntur verbis hoc modo interpungit: *ὡραίων·* „*τῶν πεπανῶν καὶ ὡραίων [τῶν] καρπῶν*“, ita ut verba *τῶν πεπανῶν καὶ ὡραίων καρπῶν* (deleto nimirum illo *τῶν*) e scriptore quodam hausta glossematis loco attulerit Hesychius.

δρᾶν τινά τι, sed *διδόναι τινί τι*. Scribendum igitur esse videtur:

> *ἀλλ' ὡς νεκροῖς διδῶσιν, ὧν αὐτὰς ἐχρῆν*
> *κείνων ταφείσας χερσὶν ὡραίων τυχεῖν.*

Verborum structura non fore spero, qui offendatur, cf. Soph. El. 1040: *εἴρηκας ὀρθῶς, ᾧ σὺ πρόσκεισαι κακῷ.* Oed. C. 989: *οὓς αἰὲν ἐμφορεῖς σύ μοι φόνους πατρῴους.*

ὧν pro *ὡς* jam Marklandus conjecit, plurimi autem editores Canteri lectionem *ἃς* in contextum receperunt. Valde miror, ne Weckleinium quidem, qui l. c. p. 312 eam emendandi rationem laudibus efferat, Heimsoethii vestigia secutum esse.

Deinde hi versus in codicibus sequuntur:

> 176: *σοφὸν δὲ πενίαν τ' εἰσορᾶν τὸν ὄλβιον,*
> *πένητά τ' εἰς τοὺς πλουσίους ἀποβλέπειν*
> *ζηλοῦνθ', ἵν' αὐτὸν χρημάτων ἔρως ἔχῃ,*
> *τά τ' οἰκτρὰ τοὺς μὴ δυστυχεῖς δεδορκέναι·*
> *τόν θ' ὑμνοποιὸν αὐτὸς ἂν τίκτῃ μέλη*
> *χαίροντα τίκτειν· ἢν δὲ μὴ πάσχῃ τόδε,*
> *οὔτοι δύναιτ' ἂν οἴκοθέν γ' ἀτώμενος*
> *τέρπειν ἂν ἄλλους· οὐδὲ γὰρ δίκην ἔχει.*
> *τάχ' οὖν ἂν εἴποις, Πελοπίαν παρεὶς χθόνα*
> *πῶς ταῖς Ἀθήναις τόνδε προστάσσεις πόνον;*
> *ἐγὼ δίκαιός εἰμ' ἀφηγεῖσθαι τάδε.*
> *Σπάρτη μὲν ὠμὴ καὶ πεποίκιλται τρόπους,*
> *τὰ δ' ἄλλα μικρὰ κἀσθενῆ· πόλις δὲ σὴ*
> *μόνη δύναιτ' ἂν τόνδ' ὑποστῆναι πόνον.*
> *τά τ' οἰκτρὰ γὰρ δέδορκε καὶ νεανίαν*
> *ἔχει σὲ ποιμέν' ἐσθλόν· οὗ χρείᾳ πόλεις*
> *πολλαὶ διώλοντ' ἐνδεεῖς στρατηλάτου.*
> *ΧΟ. κἀγὼ τὸν αὐτὸν τῷδέ σοι λόγον λέγω,*
> *Θησεῦ, δι' οἴκτου τὰς ἐμὰς λαβεῖν τύχας.*

ΘΗ. κἄλλοισι δὴ 'πόνησ' ἁμιλληθεὶς λόγῳ
τοιῷδ'. ἔλεξε γάρ τις ὡς τὰ χείρονα
πλείω βροτοῖσίν ἐστι τῶν ἀμεινόνων·
ἐγὼ δὲ τούτοις ἀντίαν γνώμην ἔχω
πλείω τὰ χρηστὰ τῶν κακῶν εἶναι βροτοῖς·
εἰ μὴ γὰρ ἦν τόδ', οὐκ ἂν ἦμεν ἐν φάει.
αἰνῶ δ' ὃς ἡμῖν βίοτον ἐκ πεφυρμένου
καὶ θηριώδους θεῶν διεσταθμήσατο,
πρῶτον μὲν ἐνθεὶς σύνεσιν, εἶτα δ' ἄγγελον
γλῶσσαν λόγων δούς, ὡς γεγωνίσκειν ὄπα,
τροφήν τε καρποῦ τῇ τροφῇ τ' ἀπ' οὐρανοῦ
σταγόνας ὑδρηλάς, ὡς τά γ' ἐκ γαίας τρέφῃ
ἄρδῃ τε νηδύν· πρὸς δὲ τοῖσι χείματος
προβλήματ', αἶθρον ἐξαμύνασθαι θεοῦ,
πόντου τε ναυστολήμαθ', ὡς διαλλαγὰς
ἔχοιμεν ἀλλήλοισιν ὧν πένοιτο γῆ.
ἃ δ' ἔστ' ἄσημα κοὐ σαφῆ, γιγνώσκομεν
εἰς πῦρ βλέποντες, καὶ κατὰ σπλάγχνων πτυχὰς
μάντεις προσημαίνουσιν οἰωνῶν τ' ἄπο.
ἆρ' οὐ τρυφῶμεν θεοῦ κατασκευὴν βίῳ
δόντος τοιαύτην, οἷσιν οὐκ ἀρκεῖ τάδε;
ἀλλ' ἡ φρόνησις τοῦ θεοῦ μεῖζον σθένειν
ζητεῖ, τὸ γαῦρον δ' ἐν φρεσὶν κεκτημένοι
δοκοῦμεν εἶναι δαιμόνων σοφώτεροι.
ἧς καὶ σὺ φαίνει δεκάδος οὐ σοφὸς γεγὼς κτέ.

Quorum versuum priore de parte acerrimum judicium tulit G. Dindorfius, qui in editione sua recentissima omnes e contextu removit inde a v. 176 usque ad v. 192. Sed de vss. 184—192 rectissime eum refutavit Hartungius, idque ita ut nesciam, cur etiam N. vv. 190—192 removerit. Totius enim loci sensus hic esse mihi videtur: „etiamsi peccavi, tamen miserere (162—175); nam ut

dives in pauperem intueri debet, ita felix in infelicem (*τά τ' οἰκτρὰ τοὺς μὴ δυστυχεῖς δεδορκέναι*). Quodsi autem fortasse quaesiveris, cur Athenas potissimum adierim, haec tibi dicam: „Spartani opitulari nolunt, ceteri non valent; apud Athenas autem et voluntatem scivi esse et facultatem.“ Optime igitur *πόλις δὲ σὴ τὰ οἰκτρὰ δέδορκε* spectat ad praecedentia *σοφὸν τὰ οἰκτρὰ τοὺς μὴ δυστυχεῖς δεδορκέναι.* Saepissime autem Euripidem versus admisisse, quibus patriam summis laudibus efferat, etiamsi non plane sententiarum conexui quadrent, nemo est, quin sciat. Hoc igitur loco, ubi tam bene ad sensum quadrant, quid est cur haereamus? Adrastus deinde quod versibus 190—192 paululum Theseum adulatur, pro conditione ejus non accipiendum esse puto, nisi in bonam partem. Adde, quod recte judicasse mihi videtur C. Schenkl (ö. G. 1862 p. 376) spectare versus 190—192 ad Alcibiadem. [1])

De vss. 180 — 183, quos jam Reiskius damnaverat, dicentem facere liceat Hermannum, qui ad v. 192 editionis suae haec adnotat: „hunc et duos sequentes versus (sc. 180—183 ed. W.) ut ex alia fabula illatos delet Tyrwhittus, nec quid sibi velint intelligere se fatetur Marklandus. Male eos excusat Musgravius. Aliunde illatum nihil persuadeas, nisi cur adscriptum sit probabilem rationem reddideris. Sensum hunc esse puto: unusquisque in alios intueri debet, ut recte suas res gerat; dives in pauperem ut beneficentiam colat; pauper in divitem ut opes quaerere discat (sic!), felix in infelicem, ne sese efferat; poeta in hos qui ipsum sunt audituri, quod nisi ipse dum versus faciat laeto sit et alacri animo, non possit

---

[1]) Quam ad rem cf. Plut. Vit. Dem. I. Id. Vit. Alcib. XI. Athenaeus I p. 3e. Fusius hac de re egit Hertzberg: Alcibiades p. 130.

illos oblectare.“ Contra quem recte monet J. H. Bremi (Allg. Schul-Zeitung 1828 II p. 263): „Diesen Zusammenhang findet nur der Suchende. Die Verse reden von Nichts Anderem, als daß der Dichter müsse fröhlich sein, sonst könne er auch die Anderen nicht fröhlich machen." Eadem fere protulit Hartungius et N. assentitur. Cur adscripti fuerint probabilem fortasse rationem protulit Hartungius in adnotationibus ad v. 183 cf. Eur. restit. II p. 422.

Restant igitur vss. 176—179, quos omnes seclusit N.; eum secutus est W. lacunam insuper statuens, quam indicaverat versibus tamen omnibus integris receptis K. Alios jam supra commemoravimus exceptis Bothio et Ribbeckio, qui rectissime ut puto versus tantum deleverunt 177 et 178 (cf. Mus. Rh. 31 p. 624). Optime enim ita omnia cohaerent: duas quasi orationis partes habemus: priore usque ad v. 179 auxilium a Theseo petit Adrastus eaque pars concluditur e propria Euripidis consuetudine sententia communi:

σοφὸν δὲ πενίαν τ' εἰσορᾶν τὸν ὄλβιον
τά τ' οἰκτρὰ τοὺς μὴ δυστυχεῖς δεδορκέναι.

Altera autem parte (184—192) et ipsa sententia communi conclusa exponit Adrastus, cur Athenas potissimum adierit.

Priusquam ad quaestionem, utrum lacunam illam recte statuerint K. et W. necne, accedamus, perlustremus alteram versuum, quos supra adscripsi, partem, in qua vss. 199 et 200 N. delevit obsequente A. Schmidtio (Mus. Rh. 23. 1868 p. 440), qui ipse v. 205 ita constituit:

γλῶσσαν λόγων δούς, τὴν τροφήν τ' ἀπ' οὐρανοῦ.

205—210 removit Ribbeckius (Mus. Rh. 31 p. 622); v. 214 sq. verba *θεοῦ — τοιαύτην* sustulit e contextu Siegfr. Mekler (cf. Euripidea, textcritische Studien. Wien

1879 p. 38). Quarum remotionum omnium una eademque ratio est: miro enim modo versus illi languere dicuntur, idque optimo jure. Sed versibus illis deletis tolliturne quaeso languor? Minime, nam languor non latet in singulis versibus, sed in eo, quod talia abs re aliena omnino commemorat Theseus, in tota igitur ipsa oratione, quae inanis garrulitatis crimen evitare non potest.[1]) Jam redeamus ad lacunam illam; atque maxime necessariam eam esse dicit W.: omnia enim deesse, quibus postea Theseus de vita humana bene instituta agens respondeat, ita ut si lacunam statueremus, foret ut Thesei egregia oratio inanis garrulitatis vituperio liberaretur. Vereor tamen ut hoc fiat: imo, etiam Adrasto insuper, si lacunam statueremus, inanis garrulitatis crimen a nobis tribueretur.

Sententiarum autem conexum, quem lacuna illa devorasse a W. dicitur, redarguit Ribbeckius l. l., qui recte dicit, non carentes fiducia sui, sed propter nimiam stolidamque fidentiam septem illos duces corruisse. Equidem hujus garrulitatis remedium non video nisi hoc: optimum sententiarum conexum habemus, si Thesei oratio verbis incipit: *AEI* (sic) *φρόνησις τοῦ θεοῦ μεῖζον σθένειν*

---

[1]) cf. J. H. Bremi (Allg. Schul-Ztg. 1828 II p. 263: (qui tamen versus integros recepit): Für ein geschwätziges Weib oder einen seichten Philosophen möchte sich diese Chrie schicken, aber für einen Mann, für einen Helden vollends ist das gar zu abgeschmackt. Was mag wohl der gute Adrast gedacht haben, als er Athens Herrscher, von dem er entscheidende Hülfe erwartete, anfangen hörte, wie viel Mühe er sich gegeben, schon auch Anderen zu beweisen, daß des Bösen nicht mehr sei als des Guten. . . . . Wahrhaftig Adrast mußte finden, daß er sich an den unrechtesten Mann gewandt habe, der wohl seine vermeintliche Weisheit gern hören lasse und den Schulmeister mache, aber weder helfen könne noch wolle.

Ζητεῖ κτέ. Quo tamen tempore argumentum illud de vita humana bene instituta a permultis tractabatur (cf. Wagner: de Moschionis vita etc. Vratisl. 1846 p. 22), tum facillime fieri potuit, ut hoc quoque loco talis oratio aut ad sententiam illam communem *ἀεὶ φρόνησις κτέ.* ex alia fabula adscriberetur, aut ab homine nescio quo adfingeretur. Originem autem potissimum indicare mihi videtur initium rhetoricum:

ἄλλοισι δὴ 'πόνησ' ἁμιλληθεὶς λόγῳ
τοιῷδ'· ἔλεξε γάρ τις κτέ.

Adde quod nescio an recte judicaverit Mekler l. l., *κατασκευή*, quod legimus v. 214, non tam poeseos esse, quam sermonis pedestris. Etiam artis manticae laudatio imitatoris potius Aeschyli (cf. Prom. 436—506) esse videtur, quam Euripidis cf. Iph. Aulid. ed. Firnhaber, adnot. ad. v. 515.

Versibus autem illis sublatis optime ad rem transitur simillima ratione, qua e. gr. Med. 583.

2) Ipsa Aethra infelicissimas Argivas mulieres opera sua juvat. Cujus in oratione haec legimus:

ἐγὼ δέ σ' ὦ παῖ, πρῶτα μὲν τὰ τῶν θεῶν
σκοπεῖν κελεύω, μὴ σφαλῇς ἀτιμάσας·
303: *σφάλλει*[1]) *γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ, τἄλλ' εὖ φρονῶν.*

Versum 303 contra legem rhythmicam ab Euripide adhibitam pugnare primus observavit Elmslejus, qui[2]) legem illam hisce verbis constituit: „When the third foot of a tragic senarius is contained in one word and the

1) codd. tradunt *σφάλῃς*, quod nihil est.

2) Review of Hermann's Supplices. edit. Lips. Marklandi p. 236 sqq.

verse is at the same time divisible into two equal hemistichs, the second hemistich for the most part is either preceded by an elision or begins with a word, which cannot begin a verse; as *ἄν*, *γάρ*, *δέ*, *μέν*, and all enclitics.“, idemque in adnotationibus ad Bacch. 962 dicit: „cetera omnia exempla aut diversi generis sunt aut manifesto corrupta.“ De hoc igitur versu legis illius exceptionem statuit. Eandem deinde quaestionem tractaverunt A. Schmidt: de caesura media in graecorum trimetro jambico (Diss. Bonn. 1865), Röding: de graecorum trimetris jambicis caesura penthemimeri et hephthemimeri carentibus (Upsala 1878 p. 22) et S. Mekler: Zur Revision der Frage über die caesura media im jambischen Trimeter des Euripides (Jahresbericht üb. d. kk. acad. Gymn. in Wien für d. Schuljahr 1877/78 p. 25). A quibus VV. dd. lex illa satis probata mihi videtur, ita ut ne unam quidem exceptionem statuere liceat. At de offensione rhythmica hactenus. Praeterea autem permulta virorum dd. crimina v. 303 perpessus est eaque rectissima de sententia, quam continet inconcinnam et plane ab hoc loco alienam. Atque primum quidem, si Schmidtium (p. 29) sequi licet, „Aethra non potest hanc adjicere causam: ‚interis enim hoc sc. peccato, cetera bene moratus,‘ quia ille nondum re vera contra deos peccavit, nondum mulieres Supplices reppulit, nondum igitur interire dici, sed cavere tantum, ne intereat, juberi potest. Deinde offendit *ἐν τούτῳ μόνῳ*, cum statim post a matre alterum addatur, quod ei non minus dignum videatur esse admonitione, spectans illud ad injuriarum persequendarum partes susceptas semperque tuendas; ergo in hanc quoque partem cavendum erat Theseo, ne labefieret — *σφάλλῃ* —, qua enim alia causa Aethra tot de ea verba fecit?“ Sed ne tertium quidem,

quod protulit Schmidtius argumentum tam levis esse puto momenti, quam Mekler judicavit. Nam quoquo loco Euripides talem alicujus verbi iterationem admisit, qualis est hoc loco vocis *σφάλλειν*, non fecit, nisi magnam vim loco imponere studuit. Cujus tamen gravitatis omnis hoc loco ratio deest; itaque recte dixisse mihi videtur Schmidtius, molestissimam esse verbi *σφάλλειν* iterationem.

Quae quum ita sint aut corruptum esse v. 303 aut ab Euripide alienum N. recte statuit. Minus recte autem Ribbeckius etiam acrius de hoc loco judicium protulisse mihi videtur (cf. Mus. Rh. 31 p. 626), qui obsequente Meklero plurium versuum lacunam statuendam esse putavit: quod enim statim sequatur *πρὸς τοῖσδε* demonstrare, Aethram non unam tantum rem ad Theseum admonendum adhuc protulisse. Puto autem *πρὸς τοῖσδε* spectare ad *πρῶτα μὲν*, quod modo praecedit, ita ut plane nesciam, quid offendat.

Deleverunt autem v. 303 VV. dd. hi: Primus Paley; deinde A. Schmidtius (l. l.); Herwerdenus (Revue de Philologie 1878 p. 37); R. Prinzius (Jen. L. Z. 1877 p. 415); Röding (l. l. p. 22). Patet autem versum non delendum esse, si modo probabiliter corrigi possit. Atque primus hanc viam ingressus est N., qui pro *σφάλλει γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ* scripsit: *τοῦθ' ἓν μόνον γὰρ ἐσφάλης.* Sed ipse intellexisse videtur eo modo rhythmicas quidem offensiones tolli, non autem eas, quae ad sententiarum concinnitatem attineant. Restat igitur solus S. Mekler, qui l. l. hanc proposuit conjecturam:

τὰ τῶν θεῶν
σκοπεῖν κελεύω, μὴ σφαλῇς ἀτιμάσας.
σφάλλει γὰρ ἓν τοῦτ' ὠμὸς ὢν τἄλλ' εὖ φρονῶν
Ζεὺς πάνθ' ὃς ἱκέτας ἑστίας ὠθεῖ βάθρων.
πρὸς τοῖσδε κτέ.

Sed ut hoc modo unum v. 303 in duorum versuum spatium auctum habemus, qua de re jam supra diximus, ita conjectura ipsa audacior esse mihi videtur, quam quae ullam veri speciem prae se ferat.

Qui adhuc hac de re egerunt, omnes ad unum in hunc versum aut delendum aut emendandum nimis praecipites irruisse mihi videntur. Mea sententia haec est: haeremus in verbis: *σφάλλει γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ.* Quid autem haec verba significant? Apparet unum eundemque sensum iis inesse, qui inest verbis sequentibus *τἄλλ' εὖ φρονῶν.* Qui enim in ceteris omnibus rebus sapit, nimirum is in hac una re non sapit h. e. fallitur — *σφάλλεται.* Nonne igitur verisimillimum est, verba illa a commentatore vel lectore quopiam, cui id quod sequitur *τἄλλ' εὖ φρονῶν* explicatione indigere videretur, in margine adnotata fuisse atque ita in contextum irrepsisse? Accedit, quod his verbis e contextu remotis sensus nullo modo turbatur, imo aptior fit. Quid autem eorum loco in archetypo legebatur? Consideremus haec: Aethra filium admonet hisce verbis: *πρῶτα μὲν τὰ τῶν θεῶν σκοπεῖν κελεύω, μὴ σφαλῇς ἀτιμάσας, τἄλλ' εὖ φρονῶν.* — *μὴ σφαλῇς ἀτιμάσας,* quid *ἀτιμάσας,* contemnens? An subintelligendum *αὐτὰ* sc. *τὰ τῶν θεῶν?* Quod quamvis per se quidem fieri possit, hoc tamen loco statuendum esse nego; videamus enim, quam bene sibi respondeant (*μὴ σφαλῇς*) *ἀτιμάσας* — *εὖ φρονῶν.* Sed ad *εὖ φρονῶν* additum est *τἄλλα.* Desidero igitur vocem, quae, ut *ἀτιμάζειν* opponitur sequenti *εὖ φρονεῖν,* ita opponatur sequenti *τἄλλα. τοῖς ἄλλοις* autem opponitur *τὸ νῦν* vel *τὰ νῦν.* At hoc *τὸ νῦν* esse aliquid debet, quod si contemnit Theseus (*ἀτιμάσας*), contra deos peccat (*τὰ τῶν θεῶν οὐ σκοπεῖ*). Quid autem deorum est, quod in hunc

potissimum locum quadret? Conferamus Soph. Phil. 484: *νεῦσον, πρὸς αὐτοῦ Ζηνὸς ἱκεσίου, τέκνον, πείσθητι.* Eur. Hec. 345: *πέφευγας τὸν ἐμὸν ἱκέσιον Δία.* Ante omnia autem Heracl. 107:

ἄθεον ἱκεσίαν
μεθεῖναι πόλει ξένων προστροπάν.

Quas duas observationes si jungimus, aliquam probabilitatem non deesse putamus conjecturae nostrae:

ἐγὼ δὲ σ', ὦ παῖ, πρῶτα μὲν τὰ τῶν θεῶν
σκοπεῖν κελεύω, μὴ σφαλῇς, ἀτιμάσας
σφάλλει γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ
τὴν νῦν παροῦσαν ἱκεσίαν, τἄλλ' εὖ φρονῶν.

Ad finem pervenisse puto quaestionem de vss. 310 et 348 delendis. Priorem enim, quem N. in adn. ad Supplices ut suspectum notavit, Ribbeckius (Mus. Rh. 31 p. 625) recte dixit et orationis continuitatem pessime turbare neque apte dictum esse *ἐς τήνδ' ἀνάγκην.* Alterum autem versum recte adnotat idem N. (bulletin de l'Ac. des sc. de St. P. XXII p. 89) ineptissime deorum invidiae mentionem facere et ab interpolatore fictum esse, qui optimam illam elocutionis brevitatem: *εἰ δὲ μή, βίᾳ δορός* fusius enarrare studeret. Nauckio assentitus est W. (cf. H. 14 p. 181).

350: *δόξει δ' ἐμοῦ θέλοντος, ἀλλὰ τοῦ λόγου*
προσδοὺς ἔχοιμ' ἂν δῆμον εὐμενέστερον.
καὶ γὰρ κατέστησ' αὐτὸν εἰς μοναρχίαν
ἐλευθερώσας τήνδ' ἰσόψηφον πόλιν.

Ita codices. Nimirum diu VV. dd. haerebant in v. 352. K. in editione majore scripsit *οὐ γὰρ κτἑ.* N.: *αὐτὸν ἐκ μοναρχίας;* alii alia. Remedium certissimum allatum esse puto conjectura Ottonis Hensei, qui in dissertatione, cui nomen imposuit: Exercitationes criticae imprimis in Euripidis fragmentis (Hal. Sax. 1868), p. 11 scripsit *αὐτὸν*

εἰς αὐταρχίαν. Maxime autem a vero aberravit anonymus K. S. (Ph. A. VI p. 392), qui vss. 352 et 353 ut spurios notavit; nam iis potissimum Theseus optime causas affert, cur Atheniensibus sese persuasurum esse speret.

Quae si recte se habent, numerus versuum, quibus Aethrae ῥῆσις constet, idem fit, atque eorum quibus Thesei, ut optima fiat, quae vulgo scitur eurythmica in diverbiis responsio (qua de nuper pluribus exposuit Gust. Oehmichen, Erlangae 1881. 8): si enim 297—300 omittimus, quibus Aethra excusationem sibi petit, quod omnino ad loquendum prodierit, vss. 301—313 filium admonet mater, ut sibi constet hominesque maleficos, qui totius Graeciae legem violaverint, poena afficiat. Deinde vss. 314—325 gloriam quoque patriae ut augeat, mortuos Theseo sepeliendos esse dicit. Postremo 326—331: causis ita expositis Theseum facere non posse, quin Adrasto et matribus Argivis morigeretur. Theseus autem vss. 334—345 matri concedit, munus illud sibi esse subeundum; dein vss. 346—358 causis a matre allatis victum se hoc facturum esse exponit et postremo 359—364 ad mulieres Supplices sese convertit. Habemus igitur hanc versuum et sententiarum responsionem.

Aethra:	301—309 (9). 311—313 (3)	= 12	24
	314—325	= 12	
	326—331	= 6	6
Chorus:	332—333	= 2	mesod.
Theseus:	334—345	= 12	24
	346. 347 (2). 349—358 (10)	= 12	
	359—364	= 6	6

3) Praeconem Thebanum, qui Atheniensium regem quaesiverat, respuit Theseus: Atheniensium reipublicae

gubernandae cives omnes pariter esse participes. Deinde de monarchia atque democratia, utra priorem locum obtineat, quam acerrime disputatur versibus 409—563.

a) de versibus 409—462.

Quaestionis initium capiamus a Thesei orationis vss. 433 sq. Codices enim tradunt omnes versus hos:

γεγραμμένων δὲ τῶν νόμων ὅ τ' ἀσθενὴς
ὁ πλούσιός τε τὴν δίκην ἴσην ἔχει,
ἔστιν δ' ἐνισπεῖν τοῖσιν ἀσθενεστέροις
τὸν εὐτυχοῦντα ταὔθ' ὅταν κλύῃ κακῶς,
νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν δίκαι' ἔχων.

Versus enim 435 et 436, quos Stobaeus (44. 6. ed. Meineke) omisit, N., Bernhardyus (griech. L. G. ^{4} II 2 p. 436), W. e contextu sustulerunt, ceterum integra codicum lectione recepta. Quam tamen emendandi rationem hoc loco rectam esse non putaverim, sed aut Stobaei aut codicum lectionem integram comprobandam nobis esse. Quia autem vss. 435/36 hunc in locum non quadrare recte demonstrasse mihi videntur viri illi dd., etiam in v. 433 emendando Stobaeum sequor. Accedunt haec: dicit enim Theseus ex mea quidem sententia: „tyrannus gubernat rempublicam *εἷς τὸν νόμον κεκτημένος αὐτὸς παρ' αὑτῷ*“ h. e. plane sine legibus ad libidinem suam. Huic reipublicae quin bene opponatur illa, in qua scriptae leges valeant, valde dubito; utrum leges scriptae sint an *ἄγραφα νόμιμα* valeant, hoc nihil refert, — huc omnia redeunt: exstare omnino leges easque esse bonas; quam tamen sententiam ea lectio praebet, quam Stobaeus exhibet, qui pro v. 433 scribit:

οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον ἢ νόμοι βροτοῖς
καλῶς τεθέντες ὅ τε γὰρ ἀσθενέστερος κτέ.

Puto igitur in archetypo duorum versuum lacunam exstitisse eamque ab homine, non quidem stulto, uno tantum versu obstructam, ea autem, quae scripserit Euripides, a Stobaeo servata esse.

Minime deinde cum W. delendos esse puto vss. 423—25, sed inserendos cum K. ante v. 414, ubi lacunam recte indicaverat N.

At in his potissimum orationibus recte judicasse intellegas Wolterstorpium, qui in dissertatione, quam scripsit de dictionis Aeschyleae in dialogis proprietatibus (Jenae 1874), Euripidem non tam dramaticum, quam oratorem fuisse dicat (cf. Böckh: gr. trag. princ. p. 175 sqq.). Huic autem Euripidis proprietati optime quadrat, si in his orationibus inter praeconem et Theseum habitis responsiones illas valere videmus, quibus in agnoscendis nimis longe progressus mihi videtur A. Schmidtius (Mus. Rh. 1868 p. 439).[1]) Videmus enim et praeconem et Theseum uno versu praemisso (409; 426) senis denis versibus (410—425; 427—442) et contra democratiam et pro ea disputare; tum autem nonne quaeso verisimile est, quot versibus contra monarchiam loquatur Theseus, totidem etiam praeconem monarchiam laudibus celebrasse? Rectissime igitur lacunam indicavit W.: „intercidit enim fere dimidia pars orationis praeconis cum tota tyrannidis laudatione et chori distichon.“ Quid autem protulit praeco ad monarchiam laudandam? Atque primum quidem eadem fere ratione eum disputasse puto, atque Polybius disseruit de monarchiae ortu ac principio (VI 5. 7. ed.

---

[1]) De prologo hujus fabulae Schmidtium redarguit Jos. Klinkenberg in libello, quem conscripsit „de Euripideorum prologorum arte et interpolatione“ Bonnae 1881 p. 39.

Hu.) Ecce habemus fragmentum Euripideum hunc in sensum quadrans apud Stobaeum (flor. 43. 13 apud N. Eur. fr. 1036). Concludit autem hanc quoque orationem Euripides ut solet sententia communi, qualem habemus apud eundem Stobaeum (flor. 44. 1. apud N. 1092).

Deinde Kirchhoffii et W. de v. 451 sententiam comprobare non possum mortiferam, imo necessarius esse videtur: nam ut versu 453 v. 452 ita versus 450 versu 451 fusius explicatur et recte dicit Kayser (Fl. J. 75. 1857 p. 460) v. 451 non esse delendum: „Da der Widerspruch gerade durch Wiederholung desselben Wortes kräftiger wird." Unde sequitur me Theseo tribuere duodecim versus, quibus monarchiam damnet, totidemque praeconi, quibus laudibus eam efferat. Totam igitur praeconis orationem constituerim hunc fere in modum:

ἓν μὲν τόδ' ἡμῖν ὥσπερ ἐν πεσσοῖς δίδως
410 *κρεῖσσον· πόλει γὰρ ἧς ἐγὼ πάρειμ' ἄπο*
ἑνὸς πρὸς ἀνδρὸς οὐκ ὄχλῳ κρατύνεται.
οὐδ' ἔστιν αὐτὴν ὅστις ἐκχαυνῶν λόγοις
413 *πρὸς κέρδος ἴδιον ἄλλοτ' ἄλλοσε στρέφει.*
423 *καὶ δὴ νοσῶδες τοῦτο τοῖς ἀμείνοσιν,*
ὅταν πονηρὸς ἀξίωμ' ἀνὴρ ἔχῃ
425 *γλώσσῃ κατασχὼν δῆμον οὐδὲν ὢν τὸ πρίν,*
414 *ὁδ' αὐτίχ' ἡδὺς καὶ δίδους πολλὴν χάριν*
415 *ἐσαῦθις ἔβλαψ', εἶτα διαβολαῖς νέαις*
κλέψας τὰ πρόσθε σφάλματ' ἐξέδυ δίκης,
ἄλλως τε πῶς ἄν, μὴ διευθύνων λόγους,
ὀρθῶς δύναιτ' ἂν δῆμος εὐθύνειν πόλιν;
ὁ γὰρ χρόνος μάθησιν ἀντὶ τοῦ τάχους
420 *κρείσσω δίδωσι, γαπόνος δ' ἀνὴρ πένης,*
εἰ καὶ γένοιτο μὴ ἀμαθής, ἔργων ὕπο
οὐκ ἂν δύναιτο πρὸς τὰ κοίν' ἀποβλέπειν.

— — — — —
— — — — —
οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις ἴσον·
χρῆν γὰρ τύχας μὲν τὰς μάτην πλανωμένας
μηδὲν δύνασθαι, τἀμφανῆ δ' ὑψήλ' ἄγειν.
ὅστις κατ' ἰσχὺν πρῶτος ὠνομάζετο
ἢ τόξα πάλλων ἢ μάχῃ δορὸς σθένων
τοῦτον τυραννεῖν τῶν κακιόνων ἐχρῆν.
— — — — —
⏓ ⊥ ⏑ – ⏓ ⊥ ⏑ ἄρχεσθαι χρεὼν
κακοὺς ὑπ' ἐσθλῶν καὶ κλύειν τῶν κρεισσόνων.

b) de versibus 465—563.

465 λέγοιμ' ἂν ἤδη· τῶν μὲν ἠγωνισμένων
σοὶ μὲν δοκείτω ταῦτ', ἐμοὶ δ' ἐναντία.

Priorem deleri jubenti Alb. Schmidtio (Mus. Rh. l. l.) nullo addito argumento plane assentior. Ac primam quidem causam depromo ex ipsa praeconis insolentia, quam Thesei vituperatione ne minime quidem mutatam esse nemo infitias ibit. Rectissime enim dicit Marklandus: „Perite, inquit, ab Euripide ridicula hujus praeconis insolentia exponitur versu 466: σοὶ μὲν — ἐμοὶ δὲ quasi Thesei et praeconis aequali sententia et pari jure, et v. 473." Addere potuit v. 467: ἐγὼ δ' ἀπαυδῶ πᾶς τε κτἑ. Primum igitur offendit, quod hic praeco, qui insolentissimum sese praestitit altero versu, priore tam modeste loquitur. Ubicumque enim illud λέγοιμ' ἂν invenimus (Electr. 300. 1060. Iph. T. 930. Hec. 1132. Or. 640 cf. Czwalina: de Eur. studio aequabilitatis. Diss. Bonn. 1867 p. 46) nonne omnes loci eandem praebent consuetudinem, ex qua λέγοιμ' ἂν adhibetur nonnisi ab hominibus modestis vel familiaribus? Insolentiam autem praeconis etiam

acriorem fieri, si orationem suam incipiat a verbis: σοὶ μὲν κτέ. apparet. Accedit, quod rectissime observavit Marklandus, verba illa: σοὶ μὲν δοκείτω ταῦτ', ἐμοὶ δ' ἐναντία proverbialiter usurpata fuisse.[1]) Sed ut per se parum verisimile videtur, ad tale proverbium genetivum addi (ut hoc loco τῶν ἠγωνισμένων), qui nonnisi uberiorem reddat orationem, quoniam quidem proverbii est, sententiam quam paucissimis verbis exprimere, ita ne unum quidem locum inveni, ubi talia addita sint, sed ubicumque brevissima exstat locutio cf. Alc. 529. Soph. Aj. 1039 et Eueni fragmentum infra laudatum.

Postremo recte offenduntur illo μὲν in τῶν μὲν ἠγωνισμένων Marklandus et qui eum secutus est Fritzschius (cf. Ind. lect. aest. Rostoch. 1855 p. 3). In eo autem errasse mihi videntur, quod μὲν delendum putant. Equidem puto, vidisse quidem interpolatorem haec τῶν ἠγωνισμένων etc. opponenda esse sequentibus ἐγὼ δ' κτέ., omisisse autem particulam δὲ vel (quod quidem recte Marklandus et Fritzschius) γὰρ, qua τῶν μὲν ἠγωνισμένων cum praecedentibus conjungeret. Non igitur μὲν in γὰρ mutaverim, sed totum versum ex hac quoque parte interpolatori satis imprudenti neglegentique tribuerim.

481 ὅταν γὰρ ἔλθῃ πόλεμος ἐς ψῆφον λεώ,
οὐδεὶς ἔθ' αὑτοῦ θάνατον ἐκλογίζεται,
τὸ δυστυχὲς δὲ τοῦτ' ἐς ἄλλον ἐκτρέπει.
εἰ δ' ἦν παρ' ὄμμα θάνατος ἐν ψήφου φορᾷ,
οὐκ ἄν ποτ' Ἑλλὰς δοριμανὴς ἀπώλλυτο.

[1]) conferas Eueni fragmentum apud Stob. flor. 82. 3:
Πολλοῖς ἀντιλέγειν μὲν ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως,
ὀρθῶς δ' ἀντιλέγειν οὐκέτι τοῦτ' ἐν ἔθει.
καὶ πρὸς μὲν τούτους ἀρκεῖ λόγος εἷς ὁ παλαιός,
σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ' ἐστὶν, ἐμοὶ δὲ τάδε.
cf. etiam N. ad Soph. Aj. 1039.

Barnesius hanc tragoediam compositam atque actam esse contendit Ol. 90. 3 eumque secuti sunt Marklandus (ad Suppl. 1183) et Jacobsius (in Sulzeri Supplementis V. 2. p. 408). Contra quos Ol. 89. 4 actam eam esse putavit Böckhius (graec. trag. princ. p. 187), quocum consentit G. Hermannus (in editionis Supplicum praefatione p. III). De Ol. 89. 3 cogitavit Suevern (cf. Abh. d. k. preuß. Ac. d. W. 1824 p. 11). Utrum Ol. 89. 4 an 90. 1 acta sit in medio reliquit Hertzberg (cf. Alcibiades p. 130).[1] Sed quoquo anno acta est (nam certi quidquam adhuc enucleari non posse mihi videtur), inter omnes constat, actam eam esse dum bello Peloponnesiaco tota Graecia acerrime vastaretur, ita ut, si in versibus supra adscriptis legimus: *οὐκ ἄν ποτ' Ἑλλὰς δοριμανὴς ἀπώλλυτο,* hoc nonnisi ad bellum Peloponnesiacum spectare cogitandum sit. Ea autem, quae huic versui praecedunt, ad democratiam spectant, qualis temporibus illis Athenis fuit, ita ut versibus 484 et 485 maximo sane opprobrio Athenienses afficiantur. Sed ut in universum rectissime de Euripide judicavit K. Schenkl (ö. G. 1862 p. 365) ita: „Keiner der Tragiker hat mit solcher Vorliebe die vaterländischen Mythen als Stoff für seine Dramen verwandt, keiner mit solcher Wärme und in solcher Fülle das Lob seiner Vaterstadt verkündet", ita hoc ipsum drama *ἐγκώμιον* fuisse *'Αθηναίων* in hypotheseos fragmento legimus.[2] Accedit, quod tragoedia acta est Athenis

[1] Ceterum conferas: Zirndorfer: de chronologia fabularum Euripidearum (Marburg 1839). Sötbeer: de mythico argumento Eur. Supplicum (Göttingen 1837). Grote IV p. 22 ff. Curtius III p. 72.

[2] Adde, quod huc spectare mihi videtur locus apud Dion. Halic. V. 17. 32 (ed. Kiessling): *ἐπαίνους δὲ λεγομένους ἐπ' αὐτοῖς οὐ γράφουσιν ἔξω τῶν 'Αθήνησι τραγῳδοποιῶν, οἱ κολακεύοντες την πόλιν ἐπὶ τοῖς ὑπὸ Θησέως θαπτομένοις κτἑ.*

praesentibus fortasse legatis, quos Argivi ad foedus ineundum Athenas miserant. Quae quum ita sint, estne quaeso verisimile, tanto opprobrio Athenienses affectos esse ab Euripide, quasi Atheniensium potissimum reipublicae miserrimo stultissimoque statu tota Graecia tantam in calamitatem incidisset? Ex mea quidem sententia minime hoc fieri potuit. Ac ne quis Thesei versus illos esse neget, sed praeconi Thebano Atheniensibus infestissimo dandos esse, moneo, hac admissa sententia versus illos totius praeconis orationis quasi summam esse debere et Theseo quam fusissime iis fuisse respondendum; at in tota tantaque Thesei oratione ne unam quidem voculam invenimus huic crimini oppositam.

Spurios igitur esse puto vss. 484 et 485 absque homine sive stulto sive Atheniensibus parum favente Euripidi obtrusos esse haud ita multo post tragoediam Athenis actam.

494 sqq. Praeco Thebanus bellum, quod Theseus subiturus sit, sacrilegum disque infestum esse demonstrare studet hisce verbis:

σὺ δ' ἄνδρας ἐχθροὺς θεοῖς θανόντας ὠφελεῖς
θάπτειν κομίζων, οὓς ὕβρισμ' ἀπώλεσιν.
οὔ τἄρ' ἔτ' ὀρθῶς Καπανέως κεραύνιον
δέμας καπνοῦται 'κ κλιμάκων ὀρθοστάτων
ἃς προσβαλὼν πύλαισιν ὤμοσεν πόλιν
πέρσειν θεοῦ θέλοντος, ἤν τε μὴ θέλῃ,
οὐδ' ἥρπασεν χάρυβδις οἰωνοσκόπον
τέθριππον ἅρμα περιβαλοῦσα χάσματι,
ἄλλοι τε κεῖνται πρὸς πύλαις λοχαγέται
πέτροις καταξανθέντες ὀστέων ῥαφάς·
ἢ νυν φρονεῖν ἄμεινον ἐξαύχει Διός,

ἢ θεοὺς δικαίως τοὺς κακοὺς ἀπολλύναι.
φιλεῖν μὲν οὖν χρὴ τοὺς σοφοὺς πρῶτον τέκνα,
ἔπειτα τοκέας πατρίδα θ᾽ ἣν αὔξειν χρεὼν
καὶ μὴ κατᾶξαι· σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς·
νεώς τε ναύτης ἥσυχος καιρῷ σοφός·
καὶ τοῦτό τοι τἀνδρεῖον ἡ προμηθία. 1)

Ac primum quidem vss. 498 et 499 spurios esse e toto sententiarum conexu elucere mihi videtur. Bellum enim Theseo subeundum sacrilegum esse dicit, quia ipsorum deorum auxilio Thebas servatas esse appareat. Ejusque sententiae suae quasi exempla, quibus explicetur, affert tria: Capaneum, Amphiaraum, alios Argivorum duces. Amphiaraus autem et alii duces binis versibus commemorantur, Capaneus quattuor; 2) nescimus cur hoc fiat. Sed non versuum tantum, sed etiam sententiarum responsionem versus illi turbant. Versus enim 496. 97; 500. 501; 502. 503 ita in duas partes divisi sunt, ut quod priore versu dictum sit, altero quoque fusius explicetur hunc fere in modum: *Καπανέως κεραύνιον δέμας καπνοῦται* — *πεσὸν* (vel simile quid e voce *καπνοῦται* cum sequenti *ἐκ* subintellegendum) *ἐκ κλιμάκων ὀρθοστάτων; ἥρπασεν χάρυβδις οἰωνοσκόπον* — *τέθριππον ἅρμα*

---

1) v. 495 οὓς ὕβρις praebet Φ. Musgravius conjecit ὕβρισμ᾽, quod cum Porsono, Elmslejo (Review of Hermann's Suppl.), Hartungio recepi. — 496 οὔ τἄρ᾽ correxit Marklandus. Φ: οὔτ᾽ ἄν. — 497 καπνοῦται ᾽κ κλ. scripsit Hartungius praecedente Marklando, qui in notis ad Suppl. haec dicit: scio ἐκ et ἀπὸ et διὰ saepe reticeri: hoc loco forte fuerit καπνοῦται ᾽κ κλιμάκων, quod usitatius scribitur: καπνοῦτ᾽ ἐκ κλιμάκων.

2) Geelius (ad Phön. p. 183) post v. 497 unius versus lacunam statuit, ut illud κλιμάκων ὀρθοστάτων rectius explicetur, eique assentitur Kayser (Fl. J. 1858 p. 456).

περιβαλοῦσα χάσματι; ἄλλοι τε κεῖνται πρὸς πύλαις λοχαγέται — πέτροις καταξανθέντες ὀστέων ῥαφάς.

Hanc tamen de maxima et nefaria Capanei audacia narrationem toties apud poetas veteres invenimus (cf. Phön. 170 sqq. Aesch. Sept. adv. Th. 426. 432. Soph. O. C. 1318. Ant. 130 sqq. Apud poetas Romanos e. gr. Stat. Theb. X 922 sqq.), ut facillime huic quoque loco ab interpolatore quodam obtrudi potuerit. Ficti autem esse videntur vss. 498 et 499 ad exemplum eorum, quos legimus apud Aeschylum Sept. 426, quibuscum ad verbum paene consentiunt: [1])

Aesch. Sept. 426.	Eur. Suppl. 498 sq.
πύργοις δ' ἀπειλεῖ δείν', ἃ μὴ κραίνοι τύχη. θεοῦ τε γὰρ θέλοντος ἐκπέρσειν πόλιν καὶ μὴ θέλοντός φησιν.	*ὤμοσεν πόλιν πέρσειν θεοῦ θέλοντος ἤν τε μὴ θέλῃ.*

Versus 506—510 delendos esse judicavit K. S., quo loco de Euripidis tragoediarum editione Dindorfiana (e poetarum graec. edit. separatim expressa) censuram protulit (Ph. A. VI 1874 p. 392). Cui concedendum quidem est, suo loco versus illos esse ineptos, sed procul dubio rectissime non delendos eos esse putavit W., sed revocandos tantum in lacunam inter v. 493 et 494 hiantem; sententiarum autem conexum optimum optime exposuit ita: „inter sanctissima officia est, patriam servare, quod non temeritate, sed providentia, virtutum summa, fit; tu vero suscipis bellum non imprudens tantum, sed etiam sacrilegum etc.“ Quibus nihil habeo, quod addam.

---

[1]) Quod quidem ad versus delendos non multum valere recte docuit Firnhaber: Verdächtigungen ꝛc. p. 34 ff., quo loco ut Aeschylum saepe imitatorem fuisse Phrynichi, Aeschyli Sophoclem, ita Euripidem Aeschyli et Sophoclis Böckhio assentitur.

εἰ γάρ τι καὶ πεπόνθατ' Ἀργείων ὕπο,
τεθνᾶσιν, ἠμύνασθε πολεμίους καλῶς,
αἰσχρῶς δ' ἐκείνους, χἡ δίκη διοίχεται.
ἐάσατ' ἤδη γῇ καλυφθῆναι νεκρούς,
ὅθεν δ' ἕκαστον εἰς τὸ σῶμ' ἀφίκετο,
ἐνταῦθ' ἀπελθεῖν, πνεῦμα μὲν πρὸς αἰθέρα,
τὸ σῶμα δ' εἰς γῆν· οὔτι γὰρ κεκτήμεθα
ἡμέτερον αὐτὸ πλὴν ἐνοικῆσαι βίον.
κἄπειτα τὴν θρέψασαν αὐτὸ δεῖ λαβεῖν.
δοκεῖς κακουργεῖν Ἄργος οὐ θάπτων νεκρούς; κτέ.

Quorum versuum, qui omnes in utroque Supplicum codice exstant, Stobaeus (flor. 123. 3) vss. 531—536 affert, Moschioni autem eos tribuit (cf. Mosch. frg. XI ed. N.). Atque Euripidis hos versus esse putant priores editores omnes: Marklandus, Matthiaeus, Hermannus, Hartungius, Dindorfii, Witzschelius, quorum nemo Moschionem ne commemorat quidem;[1]) e recentioribus a partibus eorum stant: Meinekius et W.[2]) Contra quos pugnantes Moschioni versus illos tribuunt VV. dd. hi: Primum quidem N. et K. in editionibus suis; deinde L. Kayser in censura eorum (Fl. J. 1857 p. 459); N. in trag. graec. frg. editione (Lips. 1856 p. 635); A. Schmidtius (Mus. Rh. 1868 p. 442); Zipperer: de Phönissarum versibus suspectis et interpolatis (Wirceburgi 1875 p. 63); Weckleinius (Euripideische Studien p. 352); Bernhardyus (griech. Lit.-Gesch. II. 2 p. 436).[3])

[1]) In recentissima editione, quae Lipsiae prodiit a. 1869 G. Dindorfius Moschionem commemorat.

[2]) Eandem in sententiam discessisse videtur Welcker: griech. Trag. ꝛc. p. 1049 Anm. 5.

[3]) Mediam inter eos viam ingressus est F. G. Wagner, ut in dissertatione: de Moschionis poëtae tragici vita et fabularum reliquiis

Sed primum quaeramus, num versus illi esse omnino possunt Moschionis, quod prorsus negant Meinekius et qui eum secutus est W. Meinekius enim, quo loco fusius egit de Moschionis fragmentis (cf. Monatsberichte der Berl. Ac. d. W. 1855 Febr. p. 108), de arte ejus in trimetris jambicis componendis hanc proposuit legem: „cum Euripides, tum alii ejusdem aetatis poëtae tragici summa neglegentia trimetros jambicos composuerant, ita ut permultas singulorum jamborum solutiones admitterent. Tum primus, vel inter primos Moschion, CII fere olympiadis poëta tragicus, degeneratam depravatamque tragoediam ad priorem severitatem atque gravitatem reducere conatus plane nullas jamborum solutiones, ut non in alio, ita ne in primo quidem pede unquam admisit.“ Cui tamen legi obstant tres versus, quorum duos tradidit Clemens Alexandrinus, tertius est ejus fragmenti de quo nunc agimus v. 5, Suppl. 535:

ἡμέτερον αὐτὸ πλὴν ἐνοικῆσαι βίον.

Duos igitur illos quos Clemens tradidit versus esse corruptos, hunc non Moschionis, sed Euripidis esse censet. Apud Stobaeum enim 123. 3 complura intercidisse, quae hunc fere in modum restituenda esse putat:

(Vratislaviae 1846) p. 7 et p. 29, ita in editione poët. trag. graec. frgm. exceptis Aesch., Soph., Eur., quae Vratislaviae prodiit a. 1848: mutuatum esse Moschionem versus illos ab Euripide, apud utrumque igitur poëtam genuinos eos esse. Quae tamen minus recte esse apparebit, simulatque Euripidis eos esse non posse demonstraverimus. Qua ex re tamen minime sequitur, ea quoque falsa esse, quae in universum de Moschione Euripidis imitatore protulerit, imo, nescio an ei hac in re assentiar, eoque magis quum haec iis non repugnent, quae supra Meinekium sequentes de Moschionis in trimetro jambico solutionibus diximus.

Μοσχίωνος.

[τοὺς θανόντας ὥρισεν νόμος
τύμβοις καλύπτειν κἀπιμοιρᾶσθαι κόνιν
νεκρούς τ' ἀθάπτους μηδ' ἐν ὀφθαλμοῖς ἐᾶν.
Εὐριπίδης Ἱκέτισιν]
ἐάσατ' ἤδη γῇ καλυφθῆναι νεκρούς κτέ.

Sed nescio an de Stobaei florilegio rectius judicaverit Ch. Baier (Animadversiones in p. trag. gr. Bonnae 1874 p. 91): tragicorum graecorum imprimis Euripidis fragmenta, quae in Stobaei florilegio exstant, e libris desumpta esse, in quibus fabulae secundum literarum ordinem dispositae fuerint. Cui si accedimus, Meinekii conjecturam, parum per se veri speciem prae se ferentem falsam esse apparet, quia hunc Supplicum locum fragmentum sequeretur Andromedae. —

Videamus autem, quid de ipsa lege illa sit judicandum. Atque hic omnia libenter Meinekio concedo, quae quidem de tragoedia dixit a Moschione ad priorem gravitatem reducta et in universum ea quoque, quae de jambis solutis disputavit; sed de primo quoque trimetri pede legem illam valere non puto. Nam etiam Aeschylus, quem maxime legibus metricis obtemperasse nemo negat, saepe primi jambi solutionem admisit, si modo trimeter a vocabulo trisyllabo, vel hypertrisyllabo initium cepit (id quod de nostro loco valet), quin etiam tum, si e monosyllabo cum sequentibus arcte cohaerenti initium cepit et dactyli speciem praebuit, cujus rei testes conferas:

Sept. adv. Theb. 653: ὦ θεομανές τε κτέ.

Ag. 1312: οὐ Σύριον ἀγλάϊσμα κτέ.

At hoc loco, Suppl. dico v. 535, et trimeter a vocabulo hypertrisyllabo incipit et jambus dactyli speciem praebet. Aeschylum autem versuum componendorum severitate a

Moschione superatum esse, non video, cur putemus, idque eo minus si de Moschione Euripidis imitatore recte secuti sumus Wagnerum cf. p. 30 NB. 3.

Quae quum ita sint ex mea sententia ab hac quidem parte nihil obstat, quominus versus illos ita ut traditi sunt, Moschioni tribuamus: conjecturam igitur a Nauckio (Eur. frg. ed. II praef. p. XX) prolatam, ut pro *ἡμέτερον* scribamus *οἰκεῖον*, satis quidem ut pro tali viro elegantem, non tamen necessariam esse puto.

Hunc autem quaestionis ordinem instituimus, primum quia haec, quae modo diximus, permultum valent ad sequentia; deinde autem, ne ea, quae jam nobis dicenda sunt, quaestione illa subito interrumpamus. Sed ad ipsam Thesei orationem accedamus, cujus tres habemus partes has: prima Theseus Adrastum ut sileat adhortatus sese defendit a praeconis conviciis, quasi bellum temere moveat: „Se non bellum movere velle, sed e more Panellenico reposcere mortuos. Hac in re quid posse vituperari?" Altera dein parte 537—547 [1]) omnium morem illum esse Graecorum fusius explicatur, neque quidquam esse, cur corpora mortuorum non reddant: nam omnia, quae de mortuis non sepeliendis proferri possint, inanem prodere garrulitatem. Versibus denique 549—563 exponit, omnino

[1]) Rectissime W. v. 548 quidem e contextu sustulit, 547 autem, quo referendus sit, minus recte judicavit; ego quidem persuasissimum habeo, eum ad praecedentia spectare. Cujus pronominis *ὅδε* significationis testimonia afferre longum est.

Minime quoque nos egere puto conjectura, quam proposuit Herwerdenus (studia critica in p. sc. gr. p. 29), ut pro *τἀνάλωμα τῆς γλώσσης* scribamus *τἀν. τῆς γνώμης*. Jam antea idem conjecerat Marklandus, quem recte ut puto refutavit Matthiaeus.

mortalium conditionem male intellectam esse a Thebanis, et concludit hanc partem simulque totam orationem his verbis:

πῶς οὖν ἂν εἴη; τοὺς ὀλωλότας νεκροὺς
θάψαι δόθ' ἡμῖν τοῖς θέλουσιν εὐσεβεῖν,
ἢ δῆλα τἀνθένδ'· εἶμι καὶ θάψω βίᾳ·
οὐ γάρ ποτ' εἰς Ἕλληνας ἐξοισθήσεται,
ὡς εἰς ἔμ' ἐλθὼν καὶ πόλιν Πανδίονος
νόμος παλαιὸς δαιμόνων διεφθάρη.

Quibus omnibus optime inter se cohaerentibus inter primam et alteram orationis partem repente nonnullos versus legimus a sententiarum conexu prorsus alienos: *εἰ γάρ τι — αὐτὸ δεῖ λαβεῖν.* Primum enim illud *γὰρ* quid sibi velit plane nescio, nam versibus sequentibus eorum quae praecedunt causa non affertur. Accedit, quod uterque codex miro consensu pro *πεπόνθατ'* praebet *πέπονθέ γ'*. Rectissime deinde Madvigius (Adversaria critt. I p. 249) offensum se esse dicit verbis *ἠμύνασθε πολεμίους καλῶς, αἰσχρῶς δ' ἐκείνοις* („nam si quis sic enarrare conetur: Thebanis gloriae, Argivis dedecori fuisse pugnam, debebat dici: *ὑμῖν μὲν καλῶς κτέ.* deinde qui sequitur *χἠ δίκη διοίχεται?*“). Praeterea offendit, quod hoc loco Theseus a Thebanis ut mortui reddantur petat, quod sub finem orationis iterum facit, ibique multo aptius. Si autem v. 531: *ἐάσατ' ἤδη γῇ καλυφθῆναι νεκρούς* cum Wilamowitzio e contextu removimus, tum conclusio: ergo sacrae sepulturae legi obtemperate e scriptis quidem versibus tollitur, subintellegenda autem est, ita ut nihil proficiatur.

Omnes igitur inde a v. 528 usque ad v. 536 spurios esse censeo, atque de vss. 531—536 permultum valet, ut supra demonstravimus, Stobaeus. Accedit, quod novem

illis versibus sublatis versuum numeros habemus 15. 11. 15. Non tamen omnes eodem modo versus irrepsisse mihi videntur, sed prius a lectore quodam 531—36 ad θάψαι δικαιῶ κτέ. in margine positos et postea demum vss. 428—430 additos esse putaverim.

Habemus igitur duas praeconis Thebani orationes (409—425 + [1—12] et 465—510), quibus duae Thesei orationes (426—442 et 513—563) accuratissime respondent. Atque de priorum quidem praeconis et Thesei orationum responsione jam supra diximus, restant ceterae: Atque primum quidem quindecim versibus (466—480) Thebanus ille ea, quae ei mandata erant profert jubetque Theseum cavere, ne temere bellum moveat. Cui Theseus respondet (513—527), minime Creontem tantis opibus valere tantoque praeditum esse imperio, quam a quo regantur Athenienses; neque temere se bellum subiturum esse, sed totam Graeciam a Thebanis mortuos reddere nolentibus ad proelium esse lacessitam. Deinde quod quisque dixerat fusius explicat versibus undenis (481—483, 486—493; 537—547). Postremo denique quot quisque versibus orationis suae initium ceperat, tot eam etiam concludit: praeco enim quindecim versibus (506—510 + 494—97 + 500—505) demonstrare studet, bellum, quod Theseus contra Thebanos gesturus sit, non imprudens tantum, sed etiam sacrilegum esse: quare Theseus aut deorum sese praebeat contemtorem aut ab incepto desistat. Contra quem totidem versibus (549-563) monet Theseus: Thebanos omni rerum humanarum scientia carere; nam qua felicitate jam floreant, eam minime esse perpetuam: aut igitur mortuos sepeliendos tradere aut bellum parare eos jubet.

Videmus igitur binarum illarum praeconis et Thesei orationum et versuum numeros quasque continent sententias optime sibi respondere hoc modo:

κῆρυξ:	409—425	= 17	29
	[1—12]	= 12	
χορός:	[13. 14]	= 2	2
Θησεύς:	426—34 (10!) 437—43 (7)	= 17	29
	444—455	= 12	

Nimirum huic responsionum parti finis imponitur verbis *καὶ ταῦτα μὲν κτέ.* usque ad v. 462, quia haec ad litem inter praeconem et Theseum ortam non pertinent. Videamus autem iterum sequentia:

χορός:	463. 464	= 2	2
κῆρυξ:	466—480	= 15	41
	481—83 (3) 486—93 (8)	= 11	
	506—510 (5) 494—97 (4) 500—505 (6)	= 15	
χορός:	511. 512	= 2	2
Θησεύς:	513—527	= 15	41
	537—547	= 11	
	549—563	= 15	
χορός:	564. 565	= 2	2

II.

DE SINGULIS QUI RESTANT VERSIBUS.

a) de versibus, quos aut ipse in suspitionem delatus aut VV. dd. secutus spurios esse censeo.

Post corruptissimam illam Thesei orationem (195—249) libri MSS. hos tres versus Choro tribuunt:

250. ἥμαρτεν· ἐν νόσοισι [1]) δ' ἀνθρώπων τόδε
ἔνεστι· συγγνώμην δὲ τῷδ' ἔχειν χρεών.
ἀλλ' ὡς ἰατρὸν τῶνδ', ἄναξ, ἀφίγμεθα.

Varios versus 252 vel emendandi vel recte ponendi conatus enumeratos reperias apud Matthiaeum et Hartungium. Primi autem eum deleri jusserunt Matthiaeus et Dobraeus, quos omnes paene recentiores secuti sunt; neque dubito, quin optimo jure hoc factum sit plane iisdem de causis, quas exposuit Hartungius in adnotationibus ad hunc versum. Minus tamen recte judicasse censeo Matthiaeum, qua ratione v. 252 hoc loco ortus sit. Dicit enim: „mihi videtur aliquis ad verba: *ἀλλ' ὡς ὀναίμην* ut eadem constructio conservaretur, adscripsisse *ἀλλ' ὡς ἰατρόν*, alius vero versum integrum procudisse." Mihi autem ex eo, quod codices versum illum choro tribuunt, sequi videtur, eum ab uno eodemque homine compositum versui 253 adscriptum in archetypo exstitisse, postea autem falso loco in contextum irrepsisse.

---

[1]) Sic recte Hartungius pro *νέοισι*; quod Elmslejus conjecit: *ἥμαρτον· ἐν νέοισι κτἑ* non probaverim, quia non de septem ducibus, sed de solo Adrasto hoc valere posse e praecedentibus Thesei verbis elucere mihi videtur: *χαίρων ἴθ'· εἰ γὰρ μὴ βεβούλευσαι καλῶς κτἑ.*

Rectissime ejectos esse puto vss. 594—97 a C. F. G. Schliackio in dissertatione, quam scripsit de locis quibusdam Euripideis (Halle 1874 p. 33). Theseus enim contra Thebanos exercitum ducturus Adrastum ut remaneat admonet: „nolle enim se illius fata suis admisceri, sed cum suo numine se profecturum et pugnaturum esse praeclarum in proelio praeclaro.“ Sequuntur versus hi:

594: *ἑνὸς μόνου δεῖ,*[1] *τοὺς θεοὺς ἔχειν, ὅσοι*
δίκην σέβονται· ταῦτα γὰρ ξυνόνθ' ὁμοῦ
νίκην δίδωσιν· ἀρετὴ δ' οὐδὲν φέρει
βροτοῖσιν, ἢν μὴ τὸν θεὸν χρήζοντ' ἔχῃ.

Graviores autem Schliackii rationes hae sunt: „post v. 593 nihil amplius desideratur, sed gravis et splendida et omni ex parte plena est haec peroratio:

ἐγὼ γὰρ δαίμονος τοὐμοῦ μέτα
στρατηλατήσω κλεινὸς ἐν κλεινῷ δορί.

Deinde inexspectato iterum de diis sermo instituitur, postquam de divino auxilio jam dixit Theseus in iis versibus, quos attuli, et quidem ita instituitur, quasi antea hanc rem omnino non tetigerit, cum transitus fiat per *ἑνὸς μόνου δεῖ.*“ Reliqua quae affert Schliackius minoris tantum momenti esse mihi videntur. —

275: *ἰώ μοι λάβετε, φέρετε, πέμπετε, κρίνετε*
ταλαίνας χέρας γεραιάς.

Illud *κρίνετε* hoc loco quid sibi velit nemo intellegit; quare scripsit Reiskius: *κλίνετε;* Jacobsius in libello, cui nomen imposuit: specimen emendationum in autores veteres (Gothae 1786): *κρούετε;* Wieseler (Ph. VII p. 747): *πέμπετ' ὀτρύνετε;* alii alia conjecerunt. Recte autem G.

---

[1] e Kirchhoffii et Nauckii conjecturis. Codices praebent: *ἓν δεῖ μόνον μοι.*

Dindorfius (cf. Adnott. Oxon. I p. 402) primus observavit, fictos esse hos versus ad exemplum eorum, quae leguntur Hec. 62 sq. *λάβετε, φέρετε, πέμπετ᾽ ἀείρετέ μου*

γεραιᾶς χειρὸς προσλαζύμεναι.

Nam primum miro sane modo his versibus adpellantur famulae, deinde autem, quod gravissimum est, inepte et sententiarum et metri continuitas turbatur. Sunt enim (id quod recte observavit Marklandus) vss. 271—85 omnes hexametri, quos Hartungius probabiliter ita disposuit, ut tres quaternorum partes haberemus, quarum prima semet ipse ut ad Thesei procumbat genua adhortatur chorus, altera procumbens Thesei misericordiam movere studet, tertia ut mortui sepeliantur orat. Consentiunt cum Dindorfio VV. dd. hi: Hartungius, N., K., W. in editionibus Supplicum; P. Wesener in dissertatione, quam scripsit de repetitione versuum in fabulis Euripideis (Bonn. 1866 p. 31); Bernhardyus (gr. L. Gesch. II 2 p. 436); L. Kayser (Fl. J. 1857 Vol. 75 p. 459). --

774. *φίλους προσαυδῶν, ὧν λελειμμένος τάλας*
ἔρημα κλαίω· τοῦτο γὰρ μόνον βροτοῖς
οὐκ ἔστι τἀνάλωμ᾽ ἀναλωθὲν λαβεῖν,
ψυχὴν βροτείαν· χρημάτων δ᾽ εἰσὶν πόροι.

Hos versus foedissimae interpolationis exemplum esse puto et valde miror, Weckleinium primum eos e contextu removisse. Dicit enim hic V. d. (Fl. J. 1876 p. 726) additamentum eos esse inutile quodque sententiarum conexum maxime turbet. Procul dubio rectissime. Quam inepte enim hoc loco, ubi tam maestum sese praebet Adrastus, *χρημάτων πόροι* commemorantur! Adde *λαβεῖν* pro *ἀναλαβεῖν* positum (quod Weckleinius quoque monet). Talia autem notissima illa Euripidis ut ita dicam garrulitate explicari non possunt; ergo deleantur. Utrum lacunae,

quae vocem *ἔρημα* explicatura fuerit, obstruendae causa male ficti, an adscripti sint, quae ipsae vocem *ἔρημα* explicent, hac de re dubitari potest. Equidem lacunam iis obstrui putaverim, quia talis elocutionis brevitas, qualis esset *τοῦτο γὰρ μόνον βροτοῖς*, Euripidis non esse mihi videtur. —

Non est cur fusius exponam, quibus rebus permotus Wilamowitzio assentiar versus 849—52 ejicienti. Recte eum judicasse statim elucebit e singulis enunciatis ex adverso oppositis hoc modo:

1. *οὔτ' ἂν δυναίμην οὔτ' ἐρωτῆσαι τάδε οὔτ' αὖ πιθέσθαι τοῖσι τολμῶσιν λέγειν.*	*κενοὶ* (*κοινοὶ* libri) *γὰρ οὗτοι τῶν τ' ἀκουόντων λόγοι καὶ τοῦ λέγοντος*
2. *μόλις γὰρ ἄν τις αὐτὰ τἀναγκαῖ' ὁρᾶν δύναιτ' ἄν.*	*ὅστις σαφῶς ἀπήγγειλ', ὅστις ἐστὶν ἀγαθός.*
3. *ἑστὼς πολεμίοις ἐναντίος*	*ἐν μάχῃ βεβὼς λόγχης ἰούσης πρόσθεν ὀμμάτων πυκνῆς.*

Ceterum hac de re conferas praef. p. 5. —

In mortuorum laudatione, quae fit inde a v. 857 usque ad v. 909, progreditur Adrastus ad Tydeum laudandum hisce versibus si codices sequimur:

901. *Τυδέως δ' ἔπαινον ἐν βραχεῖ θήσω μέγαν·*
οὐκ ἐν λόγοις ἦν λαμπρός, ἀλλ' ἐν ἀσπίδι
δεινὸς σοφιστὴς πολλά τ' ἐξευρεῖν σοφά.
γνώμῃ δ' ἀδελφοῦ Μελεάγρου λελειμμένος
905. *ἴσον παρέσχεν ὄνομα διὰ τέχνην δορὸς*
εὑρὼν ἀκριβῆ μουσικὴν ἐν ἀσπίδι·
φιλότιμον ἦθος πλούσιον φρόνημα δὲ
ἐν τοῖσιν ἔργοις οὐχὶ τοῖς λόγοις ἴσον.

In his versibus multa offendunt: primum omnibus paene versibus idem exponitur: Tydeum non tam loquendo, quam res bene gerendo floruisse. Deinde pugnat oratio tam fusa contra id, quod dixerat Adrastus: *ἔπαινον ἐν βραχεῖ θήσω μέγαν*. Imprimis autem omnes haeserunt in v. 903: infinitivus non recte cum reliquis coit (ut ait Madvigius adv. critt. I p. 252. cf. Dind. adn. Ox. I p. 426); molestum illud *σοφιστὴς — σοφά*. Postremo tota sententia *πολλά τ' ἐξευρεῖν σοφά* a Tydei laudatione aliena est. Quibus de causis multos loci corrigendi conatus a VV. dd. allatos habemus, qui tamen omnes ab alia quidem parte offensionem tollunt, ab alia autem eam relinquunt. Porsonus enim delevit v. 903, quem Hermannus inseruit post v. 908; Hartungius ejecit 903. 907. 908, G. Dindorfius omnes vss. 903—908. Ab altera autem parte conjecturas habemus has: Valckenarius conjecit pro *σοφά*: *σοφός* (quod N. alii receperunt), scilicet ut infinitivus cum reliquis melius coeat; eadem ratione Madvigius l. l. pro *ἐξευρεῖν* scripsit: *ἐξεῦρεν*. Marklandus maluerat: *ἐξευρών*. N. scripsit: *ἐν βραχεῖ φήσω λόγῳ*, fusioris orationis offensionem sublata voce *μέγαν* ut puto paululum minuere sibi visus.

Sed jam adeamus ad gravissimam de hoc loco sententiam, quam protulit W.: hic enim V. d. Dindorfium secutus vss. 903—908 ejecit, at servatis verbis: *δεινὸς σοφιστής* . . . . . ; tum enim et concinnam esse orationem et interpolationis causa patere lacunam. Et investigavit re vera verba illa, quibus hic trimeter expleretur (cf. H. XI 302). Apud Eusebium enim (XIV 6 b ed. Dind. cf. F. Thedinga: de Numenio philosopho Platonico. Bonnae 1875 p. 32) legimus haec: *τοῦ τε Ὁμηρικοῦ Τυδείδου ὁποτέροις μετείη ἀγνοουμένου, οὔτε εἰ Τρωσὶν ὁμιλέοι, οὔτ' εἰ*

καὶ Ἀχαιοῖς, οὐδὲν ἧττον Ἀρκεσίλαος ἠγνοεῖτο· τὸ γὰρ ἕνα τε λόγον καὶ τὸν αὐτόν ποτ' εἰπεῖν οὐκ ἐνῆν ἐν αὐτῷ οὐδέ γε ἠξίου ἀνδρὸς εἶναί πω τὸ τοιοῦτο δεξιοῦ οὐδαμῶς. ὠνομάζετο οὖν·

δεινὸς σοφιστής, τῶν ἀγυμνάστων σφαγεύς.

Adnotat W. haec: „comparabatur igitur Arcesilaus cum Tydida et cum Tydeo; nos autem eximii carminis eximium lucramur complementum" etc. Hoc unum certissime concedendum est Wilamowitzio, rectissime ab eo tributa esse interpolatori verba: *πολλά τ' ἐξευρεῖν σοφά.* Sed praeterea quod statuit, videamus, num recte judicaverit. Ego autem in verbis illis ex Eusebio vel Numenio allatis Tydeum commemoratum invenire non possum; non agitur nisi de Tydida h. e. de Diomeda, ita ut quod dicit W.: comparabatur Arcesilaus et cum Tydida et cum Tydeo, hoc „et cum Tydeo" ex suo prorsus ingenio addidisse mihi videatur. Qua ex re sequitur, plane contrariam me habere sententiam Wilamowitzianae, nam si claris verbis auctorem illum dicere puto versum de Diomeda agere, apparet eum interpolatori a me tribui hoc loco, ubi de Tydeo res est.

v. 902 praebet Schol.[1]) ad Il. Δ 400 ita:

οὐδ' ἐν λόγοις ἦν δεινός κτἑ.

δεινὸς pro *λαμπρὸς* minoris est momenti, quia facillime grammatico illi versus sequentis recordanti tribui potest. Quod autem initio hujus versus *οὐδὲ* legitur pro *οὐκ*, magnam mihi movet suspitionem. Puto enim in

---

[1]) Scilicet cod. Venet. B., cui tamen fortasse hoc loco major fides habenda est, quam codici Venet. A., quoniam A. haec verba, quae in B. legimus, omittit: *οὐ γὰρ μετεῖχε λόγου Τυδεύς.*

v. 902 ex media aliqua oratione desumpto interpolatorem illud *οὐδὲ* quippe quod ad orationis initium non quadraret in *οὐκ* mutavisse.

In versibus sequentibus cum omnibus VV. dd. in dictione haereo ut ita dicam metaphorica, *παρέσχεν ὄνομα διὰ τέχνην δορὸς εὑρὼν ἀκριβῆ μουσικὴν ἐν ἀσπίδι*, utpote quae ad hanc laudationem funebrem minimė tumidam, sed simplicem atque sinceram non quadret.

Restant versus 907 et 908, quos tamen arte Euripidea indignissimos esse, omnes editores satis exposuerunt.

Versuum igitur, qui traditi sunt, ne unum quidem Euripidis esee demonstrasse mihi videor. Mea de hoc loco sententiae haec est: exstabat quondam post v. 901 duorum versuum lacuna, quae a poetilla quodam (nescio quo tempore, certissime autem ante VII p. Chr. n. saeculum) versibus 907 et 908 obstruebatur; cujus rei testis esse videtur Joannes Damascenus, qui (ξ 2.) versus tantum affert 901. 907. 908; postea demum in margine ponebantur vss. 902—906 ex alia fabula adscripti, sive, quod Fritzschius censet, ex Euripidis Meleagro, sive ex Tydeo Theodectae, sive e Sophoclis Lacaenis mulieribus (cf. Welcker, griech. Trag. I p. 150. N. trag. gr. frg. p. 167).

Ex Iphidis oratione graviter corrupta delevit W. vss. 1098 et 1107 et Weckleinium (Fl. J. 1876 l. l.) de v. 1098 habet obsequentem, de v. 1107 improbantem. Prior autem locus ita in codicibus traditur:

1094 *τί δὴ χρὴ τὸν ταλαίπωρόν με δρᾶν;*
στείχειν πρὸς οἴκους; κᾆτ' ἐρημίαν ἴδω
πολλὴν μελάθρων ἀπορίαν τ' ἐμῷ βίῳ;
ἢ πρὸς μέλαθρα τοῦδε Καπανέως μόλω,
1098 *ἥδιστα πρίν γε δῆθ' ὅτ' ἦν παῖς ἥδε μοι;*
ἀλλ' οὐκέτ' ἔστιν ἥ κτέ.

Neque W. quidquam dixit, cur v. 1098 deleverit, neque Weckleinius, cur assensus sit. Mihi autem neque in sensu neque in verbis (si modo Canteri conjecturam recipimus) ullum vitium latere videtur. Dicit enim Jphis: „ut domus meae filio mortuo multam solitudinem video, ita etiam Capanei aedes jocundissima quidem fuit, dum filia superstes erat. Jam autem mortua est“ etc. Habemus igitur anacoluthum quoddam, quoniam vss. 1096 et 1098, si de sensu cogitamus sibi respondentes, non pari dicendi figura usi sunt. Qualia tamen ubivis saepiusque invenias, quam in quibus hoc loco haereamus. Quod autem de Euadna multo fusius loquitur Jphis, quam de Eteoclo, e sequentibus elucet: *ἀρσένων δὲ μείζονες ψυχαί, γλυκεῖαι δ' ἧσσον ἐς θωπεύματα.* Versibus sequentibus e scaena abiturus haec dicit Jphis:

οὐχ ὡς τάχιστα δῆτά μ' ἄξετ' ἐς δόμους
σκότῳ τε δώσετ', ἔνθ' ἀσιτίαις ἐμὸν
δέμας γεραιὸν συντακεὶς ἀποφθερῶ;
τί μ' ὠφελήσει παιδὸς ὀστέων θιγεῖν;
ὦ δυσπάλαιστον γῆρας ὡς μισῶ σ' ἔχων κτλ.

Deinde compluribus versibus senectutis molestias reprehendit eosque, qui vitam longius producere studeant, commotus eis verbis, quae ipse dixerat v. 1106: *δέμας γεραιόν κτἑ.* Nonne autem mirum videtur inter eam rem, qua ad senectutem reprehendendam Jphis commotus est et ipsam reprehensionem unum versum interesse? Adde, quod recte in ipsius versus sensu haereat W.: abit Jphis infecta ea re, cujus causa venerat, quod nec mirari nec excusare poterat, nisi interpolatoris acumen.

1114 *ἰὼ τάδε δὴ παίδων φθιμένων*
ὀστᾶ φέρεται· λάβετ' ἀμφίπολοι
γραιᾶς ἀμενοῦς· οὐ γὰρ ἔνεστιν

ῥώμη παίδων ὑπὸ πένθους,
πολλοῦ τε χρόνου ζώσης μέτα δὴ
καταλειβομένης τ' ἄλγεσι πολλοῖς.
τί γὰρ ἂν μεῖζον τοῦδ' ἔτι θνητοῖς
πάθος ἐξεύροις
ἢ τέκνα θανόντ' ἐσιδέσθαι.

Omittamus, quod Hermannus *ἰὼ* bis posuit, quod codices post *παίδων* praebent *καὶ δὴ φθιμένων*, quod *μέτα δὴ* multos VV. dd. offendit et multa hujus generis alia, quibus de rebus cf. L. Kayser (Fl. J. 1857 p. 464): Kolster (Z. f. A. 1848. 123. p. 983); Herwerdenus (Stud. critt. in p. sc. gr. etc. Amstelod. 1872 cp. VI p. 96); Weckleinius (Eurip. Stud. p. 385); Th. Klette (quid de iterata Medeae Eurip. edit. sit judicandum. Diss. Lips 1875 p. 41); H. Cronius (ö. G. 1875 p. 106); G. Dindorfius (Adn. Oxon. I p. 431); sententiarum autem conexum contemplemur. Comparemus si placet haec: *γραιᾶς ἀμενοῦς,* quod vss. 1118 et 1119 plurimis verbis exponitur. Idem valet de vss. 1116/17 et 1120—1123:

1116. 1117	1120—1123
οὐ γὰρ ἔνεστιν	*τί γὰρ ἂν μεῖζον τοῦδ' ἔτι θνητοῖς*
ῥώμη παίδων ὑπὸ πένθους	*πάθος ἐξεύροις*
	ἢ τέκνα θανόντ' ἐσιδέσθαι.

Puto igitur vss. 1118 — 1123 dittographiam esse eorum, qui modo praecedunt. In componendis vss. 1120—1123 interpolator fortasse de iis cogitavit, quos legimus 792 sq.:

νῦν δ' ὁρῶ σαφέστατον
κακὸν τέκνων φιλτάτων στερεῖσα.

Vss. 1118 et 1119 deleverat antea, sed minus recte, B. Schenkius (cf. Quaestt. critt. Eur. Progr. d. Gymn. zu Neu-Ruppin O. 1879 p. 27). Ceterum conferas ea, quae de hoc loco dixi p. 6.

---

b) de iis versibus, de quibus delendis VV. dd. errasse puto.

vss. 131 sqq. Interrogatus a Theseo, quibus rebus permotus bellum contra Thebanos subierit, respondet Adrastus, generorum gratia se hoc fecisse. Deinde legimus haec:

Θησ. τῷ ἐξέδωκας παῖδας Ἀργείων σέθεν;
Ἀδρ. οὐκ ἐγγενῆ ξυνῆψα κηδείαν δόμοις.
Θησ. ἀλλὰ ξένοις ἔδωκας Ἀργείας κόρας;
Ἀδρ. Τυδεῖ γε Πολυνείκει τε τῷ Θηβαγενεῖ.
Θησ. τίν' εἰς ἔρωτα τῆσδε κηδείας μολών;
Ἀδρ. Φοίβου μ' ὑπῆλθε δυστόπαστ' αἰνίγματα.

Paulo infra autem iterum:

142 *Ἀδρ.* ἐλθόντε φυγάδε νυκτὸς εἰς ἐμὰς πύλας
Θησ. τίς καὶ τίς; δύο γὰρ ἐξαυδᾷς ἅμα.
Ἀδρ. Τυδεὺς μάχην ξυνῆψε Πολυνείκης θ' ἅμα.

Rectissime in his haerebat primus quantum quidem scio J. Kvičala, qui haec dicit (ö. G. 1858 p. 611): „Da Theseus schon erfuhr v. 136, daß Adrastus seine Töchter an Tydeus und Polynices verheirathet hatte, wie ist es nur möglich, daß er nicht gleich darauf verfällt, diese φυγάδε seien eben Tydeus und Polynices.“ Medelam igitur afferre conatus Weckleinius in Studiis Euripideis p. 357 vss. 136 et 137 e contextu sustulit: eo enim modo neque sententiarum nexum turbari et ineptam illam repe-

titionem tolli. Contra quem H. Cronius (ö. G. 1875 p. 103) versus 137: *τίν᾽ εἰς ἔρωτα κτἑ.* quomodo hoc loco ortus sit, se tum plane nescire confitetur. Nullum in eo latere vitium eique potius, quam 135 respondere v. 138. Adhuc rectissime eum disputasse puto. Quod autem deinde dicit, v. 136 summam vim positam esse in nominibus (propter quod etiam *Θηβαγενεῖ* additum esse) v. 144 in *μάχην ξυνῆψε* etc., talem explicationem artificiosiorem esse censeo, quam qua difficultates, quas Kvičala aperuit, tollantur. Sed omnino non necessarium esse mihi videtur, eas tolli. Videamus ne meliorem reddamus poëtam, quam re vera fuit! Equidem ego hac in re Kvičalam sequens haec censeo: totius loci sensus hic est: Theseo quaerenti, qua de causa bellum movisti? respondet Adrastus: generorum gratia. Tum Theseus: qui sunt generi tui? et Adrastus: non sunt Argivi. Thes.: peregrini igitur? Adr.: sane, Tydeus et Polynices. Thes.: quis autem hanc ad rem te commovit? Adr.: Apollo, qui apro et leoni filias in matrimonium me dare juberet. Thes.: quomodo autem oraculum ejus interpretatus es? Adr.: fugientes nocte ad me venerunt Tydeus et Polynices pugnamque inierunt acerrimam. — Quod tamen tam mirum Theseo videtur, ut iterum quaerat: *ἦ τοῖσδ᾽ ἔδωκας θηρσὶν ὡς κόρας σέθεν.* Quae omnia optime inter se cohaererent neque esset, qui repetitione illa nominum offenderetur, nisi in media Adrasti de fugientium lite narratione versus exstaret:

τίς καὶ τίς; δύο γὰρ ἐξαυδᾷς ἅμα.

Hunc igitur potissimum versum si quis delere lacunamque statuere velit, non habeo, quid opponam. Ego autem, ut jam supra dixi, cum Kvičala facio, qui l. l. p. 610 hunc in modum rectissime disputavit: Gar oft kann

man den Euripides von unwahrscheinlicher und unnatürlicher Anordnung seiner Stichomythieen nicht freisprechen; er bedient sich zuweilen ziemlich gewaltsamer Mittel, um eine Störung der Stichomythie zu vermeiden. Dahin gehört namentlich, daß er oft die Worte einer Person auf ungehörige und befremdliche Weise durch eine Frage unterbrechen läßt, nur um die Symmetrie und regelmäßige Abwechselung von Rede und Gegenrede durchzuführen." In eandem sententiam disputavit Funke, qui in dissertatione, quam scripsit de rationibus, quibus legem stichomythiae observaverit Euripides (Rostochii 1875) p. 23 haec dicit: „multi versus ab Euripide scripti eo consilio sunt, ut versus alterius personae colloquentis interrumperent, ne unus stichomythiae versus excederetur." Versus igitur omnes Euripidis esse puto. cf. Hel. 826. 1037. Electr. 624. Suppl. 569. 570. Jon. 962. Or. 1186. 1583.

Eadem stichomythia ita in codicibus concluditur:

v. 161. *Θησ.* *εὐψυχίαν γ' ἔσπευσας ἀντ' εὐβουλίας.*
Ἀδρ. *ὃ δή γε πολλοὺς ὤλεσε στρατηλάτας.*
ἀλλ' ὦ καθ' Ἑλλάδ' ἀλκιμώτατον κάρα κτἑ.

Primus v. 162 Theseo tribuit Valckenarius ad Phön. 753, quem secuti sunt: Hermannus, Matthiaeus, Hartungius, K., W. Mutavit insuper Porsonus (Hec. p. 6) *ὃ δή γε* in *ὃ δῆτα* obsequentibus Nauckio, Witzschelio. G. Dindorfius totum versum ut spurium removit. Equidem autem codicum lectionem accipiendam esse puto prorsus iisdem rationibus commotus, quibus Heimsoethius (cf. Ind. lect. aest. Bonn. 1874 p. 2), ita ut hac de re fusius agere longum videatur. De particulae *γέ* significatione hoc loco adhibita cf. Herm. ad Vig. p. 822 (ed. IV) et Elmsley's review of Markland's Jph. Taur. ad v. 806.

Deinde legimus haec:

ἐν μὲν αἰσχύναις ἔχω
πίτνων πρὸς οὖδας γόνυ· σὸν ἀμπίσχειν χερὶ
πολιὸς ἀνήρ, τύραννος, εὐδαίμων πάρος.

Ita cod. C; cod. P omisit vocem *τύραννος* et p, ut trimeter expleatur, conjecit: *πολιὸς ἀνήρ, εὐδαιμονῶν ἴσως πάρος*, sensu scilicet hoc: pari antea ac tu felicitate florens. [1]) Quae mirabilis illius vocis *ἴσως* explicatio simplicior atque ita probabilior esse mihi videtur, quam ea, quam protulit Porsonus (praef. Hec. p. XXXI), eamque si accipimus Porsoni conjectura: *τύραννος ἰσοδαίμων πάρος* plane carere possumus. Falsissime autem hunc quoque versum proscripsisse mihi videtur Dindorfius. Saepe enim fieri potest, ut aliquis nescio qua calamitate afflictus ad genua alicujus procumbat: senex autem si ad pedes procumbit juvenis, rex antea felix, nunc sua temeritate infelix, ad genua felicis, tum hercle necessitatem adesse puto satis diram; ita ut hic potissimum versus loci gravitatem augere mihi videatur. Restat ut breviter de conjectura verba faciamus, quam Cobetus proposuit (Mnemos. [2] IV p. 323), qui pro *πολιός ἀνὴρ* scribit *ἄθλιος ἀνήρ*; non tamen recte ut puto. Nam primum quidem minime Adrastum dedecet, miserum se ad genua procubuisse felicis; deinde autem, si ea lectione acrius inter se opponi putat Cobetus, Adrastum nunc quidem miserum esse, antea autem pariter floruisse, tum persuasissimum habeo, ad *ἄθλιος ἀνὴρ* Euripidi addenda fuisse *νυνὶ μὲν* vel talia.

---

[1]) Quam codicis p conjecturam quominus recipiamus etiam lex illa prohibet, quam posuit Porsonus l. l. Gellium secutus, qui N. A. XVIII 15 haec tradit: animadverterunt metrici duos primos pedes item extremos duos habere posse singulos integras partes orationis; medios haud unquam posse, sed constare eos semper ex verbis aut divisis, aut mixtis atque confusis.

229. ἐς δὲ στρατείαν πάντας Ἀργείους ἄγων
μάντεων λεγόντων θέσφατ᾽ εἶτ᾽ ἀτιμάσας
βίᾳ παρελθὼν θεοὺς ἀπώλεσας πόλιν.

v. 230 Euripidi abjudicat W. Contra eum recte defendit versum Ribbeckius (Mus. Rh. 31 p. 624) his verbis: „Es kommt gerade darauf an recht scharf hervorzuheben, wie leichtsinnig und frevelhaft die Nichtachtung unzweideutiger Sehersprüche vor einem so gefahrvollen Unternehmen, wie jener Krieg gewesen ist." Sed me quoque offendit illud λεγόντων, quod tam inepte abundat atque languet; [1]) emendaverim autem potius, quam totum versum deleverim. Atque rectam viam solus ingressus esse mihi videtur Jacobsius in libello, cui titulum imposuit: animadversiones in Euripidis tragoedias (Gothae 1790 p. 56), quo loco ita disputavit: „hoc voluisse videtur Euripides, Adrastum vates consuluisse quidem, sed cum eorum responsa contra quam voluerit cecidissent, illis obtemperare noluisse." Recte eum judicasse etiam magis intellegemus, quodsi quae supra dixerat Adrastus consideraverimus. cf. v. 157:

Θησ. οὐκ ἦλθες, ὡς ἔοικεν, εὐνοίᾳ θεῶν.
Ἀδρ. τὸ δὲ πλέον, ἦλθον Ἀμφιαρέως γε πρὸς βίαν.

Proposuit igitur Jacobsius conjecturam:

μάντεων τ᾽ ἐρωτῶν θέσφατ᾽, εἶτ᾽ ἀτιμάσας κτέ.

Ipsa conjectura num recta sit, hac de re dubitari licet, ejusmodi autem vocabulum sub λεγόντων latere persuasissimum habeo. Ipse cogitaveram, antequam Jacobsii libellus praesto mihi erat, de ἐρευνῶν (cf. Med. 669:

---

1) Barnesius qua ratione λεγόντων positum esse dicat pro ἀντιλεγόντων non intelligo.

Μηδ.: τί δ' ὀμφαλὸν γῆς θεσπιῳδὸν ἐστάλης; Αἰγ.: παίδων ἐρευνῶν σπέρμ' ὅπως γένοιτό μοι. cf. Soph. O. R. 725).

Sequentia quoque ut nunc habemus ita ab Euripide scripta esse putare non possum; qui autem versus interpolatori tribuendi sit, qui Euripidi ipsi, enucleari non jam potest, ita ut W. v. 241 delentem neque laudare nec reprehendere ausim.

258. *ἀλλ', ὦ γεραιαί, στείχετε γλαυκὴν χλόην*
αὐτοῦ λιποῦσαι, φυλλάδος καταστροφῇ,
260. *θεούς τε καὶ γῆν τήν τε πυρφόρον θεὰν*
Δήμητρα θέμεναι μάρτυρ' ἡλίου τε φῶς,
ὡς οὐδὲν ἡμῖν ἤρκεσαν λιταὶ θεῶν.

καταστροφῇ nihil est, propterea scripserunt: Scaliger: *καταστεφῆ;* Reiskius: *φυλλάδας καταστεφεῖς*, cui non injuria (ut ait W.) suspectum erat *φυλλάδος*. Herwerdenus autem (Revue de Philologie 1878 p. 36) totum v. 260 delevit et ita interpunxit: *γλαυκὴν χλόην* | *αὐτοῦ λιποῦσαι φυλλάδος· καταστεφῆ* | *Δήμητρα κτέ.* Offensioni enim ei erant: *καταστεφὴς* usurpatum vi transitiva (codicum lectionem esse *καταστροφῇ* nescire videtur); numerus singularis *μάρτυρα* pro *μάρτυρας* (non puto huic rei aliquid inesse, quod nos offendat; si autem hic numerus Herwerdeno offensioni est, tum v. 260 sublato nihil proficitur; remanent enim *Δημήτηρ ἡλίου τε φῶς*); postremo *θεοὶ* dicti testes *ὡς οὐδὲν ἤρκεσαν λιταὶ θεῶν* (etiam hac in re quid offendat ignoro; ceterum de ea idem valet, quod de altera Herwerdeni offensione dixi). Mihi valde arridet conjectura, quam proposuit Ribbeckius (M. Rh. 31 p. 617) pro *φυλλάδος καταστροφῇ*: *φυγάδος οὐ καταστροφή*. Tum enim optime Adrastus non sine ira et ironia dicit: *αὐτοῦ λιποῦσαι, φυγάδος οὐ καταστροφή* sc. prope aras deorum.

Etiam Reiskio, ut supra commemoravimus, suspectum erat *φυλλάδος*. —

Exercitu Atheniensium ad bellum parato Theseus in scaenam redit praeconique Thebas ituro quid Creonti Thebanorum regi dicturus sit hisce verbis mandat:

385. *Θησεύς σ᾽ ἀπαιτεῖ πρὸς χάριν θάψαι νεκροὺς*
συγγείτον᾽ οἰκῶν γαῖαν, ἀξιῶν τυχεῖν,
φίλον τε θέσθαι πάντ᾽ Ἐρεχθειδῶν λεών.

Atque primum quidem v. 387 delevit W., ut dittographiam, in qua *θέσθαι* vitiose dictum sit. Nullo jure hoc factum esse dixit Weckleinius (Fl. J. 1876 p. 726) et ne ego quidem video, neque quid in voce *θέσθαι*, neque quid in toto versu offendat. Non magis autem intelligere possum, qua ratione Herwerdenus v. 386 deleverit. [1]) Mihi quidem versus illi paene necessarii esse videntur; nam si quis petat ab aliquo, ut ab eo in suam gratiam aliquid fiat, tum si tali quasi laconica dictionis brevitate uteretur, quali versibus illis sublatis Euripides, ut contra omnium hominum, ita contra Euripidis morem hoc pugnare puto, qui fusius potius semper loquatur, quam desiderandum aliquid relinquat. Sed optime versibus 386 et 387 causas Theseus affert, quae Creontem ut pareat Atheniensibus moveant, si modo illud *ἀξιῶν τυχεῖν* cum Madvigio (adv. cr. I p. 248, cui etiam Heimsoethius assentitur cf. Ind. l. aest. Bonn. 1872 p. 15) mutamus in *ἄξιος*, qua de conjectura ipse haec dicit: „qui aliquid postulat semper

---

1) Revue de Philologie 1878 p. 37. Dicit se in v. 386 delendo Cobetum secutum esse; nihil tamen inveni. Nam quo loco *αἰνέσαι* (v. 388) in *αἰνέσας* mutavit Cobetus (Variae lectt. p. 694), quam conjecturam Herwerdenus in eodem enuntiato commemorat, ibi de v. 386 delendo non agitur.

ἀξιοῖ τυχεῖν. Significatur preces persona precantis commendari.“ Aptissime Marklandus ad v. 386 versum affert Terentii Heaut. I 1. 5: vicinitas | quod ego in propinqua parte amicitiae puto.

Paulo infra v. 396 delevit G. Dindorfius, sed primum recte eum respuit Hartungius et deinde ipse Dindorfius in editione recentissima Lipsiensi suspitionem suam ne commemorat quidem, ita ut non esse videatur, cur fusius hac de re agatur.

In media nuntii de pugna inter Athenienses et Thebanos concitata narratione haec legimus:

684. λεύσσων δὲ ταῦτα κοὺ κλύων (ἐκεῖ γὰρ ἦν
ἐνθ' ἅρματ' ἠγωνίζεθ' οἵ τ' ἐπεμβάται)
686. τἀκεῖ παρόντα πολλὰ πήματ' οὐκ ἔχω
τί πρῶτον εἴπω, πότερα τὴν ἐς οὐρανὸν
κόνιν προσαντέλλουσαν, ὡς πολλὴ παρῆν,
ἢ τοὺς ἄνω τε καὶ κάτω φορουμένους
ἱμᾶσιν κτέ.

v. 686 ut spurium notavit Herwerdenus (Mnemos. V p. 37; assentitur W. H. 14 p. 181), nam: invenuste interpolatorem usum esse vocabulis παρόντα πολλά, sequente tertio post versu πολλὴ παρῆν, atque ridicule eum, qu πολλὰ πήματα narraturus sit, primo loco memorare pulverem. — v. 686 si Thesei vel Adrasti esset, recte Herwerdenum judicasse concederem; at nuntii est, quorum orationes ne nimia elegantia procederent, consulto semper Euripides studuit. Qua de re conferas Firnhaberum, qui (Verdächtigungen ꝛc. p. 74 sq. et 89) optime de nuntiorum genere dicendi disputavit. De orationis figura οὐκ ἔχω τί πρῶτον εἴπω cf. N. ad Soph. O. C. 317 et Electr. 316.

Attamen de hoc quidem loco fieri posse concedo, ut alius aliter censeat, errasse tamen puto Dindorfium, qui

vss. 697 et 698 delevit rationesque affert has (cf. Adn. Oxon. I p. 418): „Perinepte hi versus narrationis ordinem interrumpunt, ne quid de dictione dicam, quae grammatico aliquo dignior est, quam Euripide. Ergo deleantur.“ Atque primum quidem de dictione non video, quid quominus non quidem Euripide, sed nuntio digna sit prohibeat. Ordinem autem narrationis iis interrumpi non puto. Videamus enim, quam accurate nuntius utrasque semper partes commemorat:

680.	*ἰδὼν δὲ Φόρβας, ὃς μοναμπύκων ἄναξ ἦν τοῖς Ἐρεχθείδαισιν, ἁρμάτων ὄχλον*	*οἵ τ᾽ αὖ τὸ Κάδμου διεφύλασσον ἱππικόν.*
683.	*ἐκράτουν*	*ἡσσῶντό τε.*
700.	*ἔκτεινον*	*ἐκτείνοντο.*

Imo si versus illi deessent, lacuna statuenda esset, qualem post v. 702 rectissime indicavit W.:

καὶ παρηγγύων
κελευσμὸν ἀλλήλοισι σὺν πολλῇ βοῇ

„θεῖν᾽, ἀντέρειδε τοῖς Ἐρεχθείδαις δόρυ“	lacuna, qua interciderunt clamores Atheniensium.

744. *ὦ κενοὶ βροτῶν*
οἳ τόξον ἐντείνοντες τοῦ καιροῦ πέρα
καὶ πρὸς δίκης γε πολλὰ πάσχοντες κακά,
φίλοις μὲν οὐ πείθεσθε, τοῖς δὲ πράγμασι.

versus 745 hujus rhythmi speciem praebet: ⏓ – ⏑ – ⏓ – – – ⏓ – ⏑ –, quod fieri non posse apparet. Sed facillime afferri posse mihi videtur medela, si conjunctis iis, quae ad versum emendandum protulerunt N. (in adn. ad Suppl.) et Fritzschius (Jnd. l. aest. Rostoch. 1855) scribimus: *τὸ τόξον ἐντείνεσθε τοῦ καιροῦ πέρα.* scilicet hoc *μεταφορικῶς* dictum est pro „maxime super-

bitis.“ Totius autem loci sensus hic est: o homines mortales, maxime superbitis neque amicis, qui bene vobis consulere student, paretis; tum autem multa mala perpessi dirae necessitati cedere cogimini!

Corruptelam autem hoc modo ortam esse puto: usitatissimum fuit *θνητοί, οἵ* vel similia e gr. Jph. A. 543: *μάκαρες, οἳ κτἑ.* Primum igitur *τὸ* mutabatur in *οἵ*. Tum autem *ἐντείνεσθε* non jam spectare potuit ad *πείθεσθε*, sed conjungendum erat cum participio *πάσχοντες*, itaque item in participii formam mutabatur. [1]) Apparet igitur neque Wilamowitzio me assentiri, qui v. 745 delet, neque Weckleinio, qui vss. 745 et 746 inverso ordine recipit: tantum autem abest, ut cum N. faciam v. 746 proscribente, ut eum potissimum maxime necessarium putem. Nam ut supra dixi sensus est: amicis non paretis, sed multa mala (propterea optimo jure) perpessi, tum demum necessitati ceditis.

v. 760 sqq.

Primum quidem omittamus, quod codices in distribuendis personarum notis inter se discrepant, nam ut persuasissimum habeo, solos Adrastum et nuntium inter se colloqui, ita falsum esse, quod cod. B (vel si W. sequimur cod. P) v. 770: *ἄκραντ᾽ ὀδύρει ταῖσδέ* [2]) *τ᾽ ἐξάγεις δάκρυ* choro tribuat, per se patet. Quae eo magis omittere possumus, quia W., recentissimus Supplicum collator, in

---

[1]) Accedit fortasse, quod interpolator rariorem vocis *ἐντείνεσθαι* pro *ἐντείνειν* usum non intellexit. Cujus tamen formae testimonium recte affert Fritschius l. l. Jph. Aul. 550:

δίδυμ᾽ Ἔρως ὁ χρυσοκόμας
τόξ᾽ ἐντείνεται χαρίτων.

[2]) cf. Firnhaber: Verdächtigungen euripideischer Verse ꝛc. p. 103.

A. E. ea omnino non commemorat. Transeamus igitur ad rem et Marklandi de hoc loco sententiam perlustremus: haerebat autem Vir doctissimus in Adrasti verbis: *ἔνιψεν αὐτὸς τῶν ταλαιπώρων σφαγάς;* qualem quaestionem ab Adrasto non posse commode supponi; qua de causa omnia inde ab *οὐδεὶς ἐπέστη* usque ad *κἀκάλυψε σώματα* uni nuntio tribuit. Obsequentem habuit Gaisfordium. At recte contra eos animadvertit jam Matthiaeus, quam male tum omnia cohaereant, et offensiones tolli puto, si consideramus ea, quae supra p. 48. Kvičalam de stichomythia Euripidea dicentem reddidi; quin etiam personarum notas, si codices omisissent, a nobis esse puto restituendas. Unde sequitur v. 764, qui stichomythiam tam repente interrumpit, offensioni nobis esse debere. Et primus continuitatem stichomythiae servare studuit Lobeckius, qui in prima sua Ajacit editione p. 228, v. 764 delendum esse censet nulla causa addita, nisi quod stichomythiam turbet. Quam tamen rationem ad versum delendum sufficere nego et ipse Lobeckius eam adnotationem omisit in posterioribus Ajacis editionibus. Attamen eadem contendit Hartungius in editione sua, qui hoc praeterea argumentum addit: „Von Theseus wird es schon als etwas außerordentliches gepriesen, daß er die ihm Nichts angehenden Leichen eigenhändig anrühren mochte; daß er sie aber herzte und liebkoste, dazu hatte er keine Veranlassung." Rectissime hercle! Sed ubi talia apud Euripidem legimus? Unde concludit Hartungius, voci *ἀγαπᾶν* illam potissimum significationem inesse? *ἀγαπᾶν* mea ex sententia hoc loco nihil est nisi benigne tractare. Cui sententiae meae minime obstare mihi videtur, quod quibuscumque locis Euripides vocem *ἀγαπᾶν* vel *ἀγαπάζειν* adhibet (Hel. 937 et Phön. 1327. cf. etiam Valckenarii

adnotationem ad Phön. 1337 ejusdemque loci scholia) nonnisi de consanguineorum in mortuos amore agitur; quos tamen locos Hartungius omnino non attulit. Qui autem *ἔνιψεν αὐτὸς τῶν ταλαιπώρων σφαγὰς κἄστρωσεν εὐνὰς κἀκάλυψε σώματα* eaque omnia propria manu, nam *οὐδεὶς ἐπέστη τῷδε δοῦλος ὢν πόνῳ*, nonne is quaeso mortuos benigne tractasse vel amasse dici potest? Et ipsius Hartungii argumentum contra eum verti potest: Theseus eo magis mortuos amasse dici potest, quia munus, quod susceperat, prorsus ab eo alienum erat. Equidem igitur (ut Hermanni verbis utar) non ausim v. 764 ut spurium delere. Hermannus autem, quem omnes fere recensiores secuti sunt, lacunam statuit inter v. 763 et 764. Rectissime ut puto; nam Adrastus postquam comperit, nullo servorum adjuvante Theseum munus illud subiisse, miratus quaerit in universum: num solus rex eos composuit? [1]) Nuntius autem item in universum respondet: *φαίης ἂν εἰ παρῆσθ' ὅτ' ἠγάπα νεκρούς*, et tum demum Adrastus in singulas sepulturae actiones inquirit. Similia invenies e. gr. Jph. T. 313 sq. (versus illos rectissime transpositos esse a Badhamo apparet). Jphigenia quaerit in universum: *ἆρ' ἄν τί μοι φράσειας, ὧν ἐγὼ θέλω;* et respondet Orestes item in universum: *ὡς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.* Jam demum singula quaerit Jphigenia.

---

1) Rectissime hujus fere sententiae versum excidisse vidit Fr. Fritze; contra quem quae monuit Funke in dissertatione supra laudata, non intellego. Etiam minus autem intellego ea, quae ipse ad lacunam explendam protulit.

v. 764 scripserim potius *φαίης γ' ἂν κτἑ.* cf. Elmsley's review of Markland's Jph. Taur. v. 806.

vs. 841 sqq. [1]) ita in codicibus exstant:

πόθεν ποθ' οἵδε διαπρεπεῖς εὐψυχίᾳ
θνητῶν ἔφυσαν; εἰπὲ γ' ὡς σοφώτερος
νέοισιν ἀστῶν τῶνδ', ἐπιστήμων γὰρ εἶ.

Nemo infitias ibit, his versibus multas offensiones inesse: „nam duorum enuntiatorum *ὡς σοφώτερος* et *ἐπιστήμων γὰρ εἶ* alterutrum abundat. Sed ne adsunt quidem *οἱ νεοὶ ἀστῶν τῶνδε*, qui Adrasti responsum audiant. Quam difficultatem non removet Kirchhoffii conjectura: *εἴπ' ἐπεὶ σοφῶν ἔρως νέοισιν κτλ.*“ (cf. Heims. Ind. l. aest. B. 1868 p. 7). Hermannus in notis MSS. dicit: exspectamus *εἴπ' ἐπιστήμων γὰρ εἶ.* Atque ita scripsit A. Schmidtius (Mus. Rh. 1868 l. l.). Equidem autem plane facio cum Heimsoethio: „ut intellegatur, quomodo sapientia mox explicanda ad ipsos juvenes Athenienses perventura sit, dicit: *εἴφ', ὅπως σαφῶς ἐρῶ νέοισιν κτλ.* quibus demum verbis poëta adsecutus est, quod voluit: ut res illae ad vitam moresque juvenum pertinentes non inopportune nunc in scaena tractari viderentur.“

Quam Heimsoethii conjecturam quasi fulcire videtur scholiasta ad Soph. O. C. 220: *εὖ διατέθειται γνωριζό-*

---

[1]) De vss. 838—841 nihil adhuc constare mihi videtur, nisi quod recte demonstrasse Hartungium puto, illud *στρατῷ* nullo modo posse tolerari (nec si de exercitu, nec si de Atheniensium in scaena praesentium caterva cogitamus) et quod Elmslejus *εἰς τὰ σὰ* recte mutavit in *εἴασα.*

N. delevit verba: *στρατῷ* et *ἀφήσω* — *ἐκλιπών.* Jacobsius (Exercitatt. I p. 89) delevit: *τοὺς ἐκεῖ* — *μύθους.* Ceterum conferas: Jacobsius (Anim. Eur. p. 62); Heimsoethius (Indd. lect. aest. Bonn. 1868 p. 6, 1872 p. 17, 1873 p. 14); Brunckius (ad Eur. Or. 845); Erfurdtius (ad Soph. O. R. 317); G. Dindorfius (Adn. Oxon. I p. 423); Fritzschius (Ind. l. aest. Rost. 1855 p. 4); Wecklenius (Eur. Stud. p. 325).

μενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Οἰδίποδα, ὑπὲρ τοῦ μὴ γενεαλογοῦντα ἄνωθεν ἐνοχλεῖν αὐτὸν τοῖς θεωμένοις. ἀλλ' ὅ γε Εὐριπίδης τοιοῦτος. ἐν γοῦν ταῖς Ἱκέτισιν Θησέα ὑποτέθειται τοὺς περὶ τὸν Ἄδραστον ἀγνοοῦντα, ἕνεκα τὸ μηκῦναι τὸ δρᾶμα. Quibus in verbis premendam esse puto vocem ἀγνοοῦντα, qua scholiastam usum non fuisse putaverim, si lectionem habuisset ὡς σοφώτερος, quippe ex qua sequatur, Theseum non ea ratione interrogasse, quasi rerum illarum aptior testis esset Adrastus, quam ipse Theseus; contra ea autem dicere mihi videtur scholiasta, secundum quem Theseus erat τοὺς περὶ τὸν Ἄδραστον ἀγνοῶν.

Adrastus Parthenopaei laudationem his verbis incipit:

888: ὁ τῆς κυναγοῦ δ' ἄλλος Ἀταλάντης γόνος,
παῖς Παρθενοπαῖος, εἶδος ἐξοχώτατος.

Offendit παῖς modo praecedente γόνος; propter quod Matthiaeus conjecit Ἀταλάντης γεγὼς κτέ probante Hermanno, qui vitium illud in Supplicum versum illatum esse putat recordatione aliorum versuum, qualis est e. gr. Phön. 150: ὅδ' ἐστὶ Παρθενοπαῖος Ἀταλάντης γόνος. Probabilior tamen mihi videtur conjectura, quam recepit G. Dindorfius, qui nihil mutavit, nisi quod παῖς omisit. De ea cogitaverat jam Hermannus, „sed ut rejiceret (Dindorfium sequor) argumentis usus parum idoneis." Non tamen ea ratione vitium explicandum esse puto, quam Hermannus adhibuit, sed ita, ut usum illum, ex quo Παρθενοπαῖος alteram syllabam productam haberet, interpolator non jam nosse itaque trimetrum ad suam libidinem redintegrasse mihi videatur. Minime autem Hartungio assentiri possum, qui totum versum e contextu sustulit: nam cur haereat in superlativo ἐξοχώτατος non intellego: ἔξοχος nihil est nisi „praeclarus" positivus; et Euripidem pro

εἶδος ἐξοχώτατος: εὐπρεπέστατος dicere potuisse concedo, debuisse nego. Sed versu illo sublato etiam desidero pulchritudinem Parthenopaei commemoratam, nam in laudatione potissimum funebri ea commemoranda sunt, propter quae quisque laudatur. De Parthenopaei autem pulchritudine conferas praeter Aeschyli locum ab Hermanno allatum Hygin. fab. CCLXX (ed. M. Schmidtius p. 145. 17) et Stat. Theb. IV 251:

Pulchrior haut ulli triste ad discrimen ituro
Vultus et egregiae tanta indulgentia formae.

Paulo infra in ejusdem Parthenopaei laudatione haec legimus:

899. *πολλοὺς δ' ἐραστὰς κἀπὸ θηλειῶν ὅσας*
ἔχων ἐφρούρει μηδὲν ἐξαμαρτάνειν.

Versus 899 et 900 removit L. Dindorfius (cf. Thesaur. Steph. V. p. 2290) obsequente fratre Guilelmo. Versus enim „non Euripidis, sed hominis esse, qui *Παρθενοπαῖον εἶδος ἐξοχώτατον* etiam ab hac parte laudandum ratus, quod dicere voluit: *πολλοὺς ἐραστὰς καὶ πολλὰς ἐραστρίας ἔχων ἐφυλάσσετο μηδὲν ἐξαμαρτάνειν*, sic eloquutus ut Theodorus Prodr. cum aliis Byzantinis.“ Contra quos *ἀπὸ θηλειῶν* recte explicare mihi videtur W. A. E. p. 215 (cf. H. 14 p. 182), qui comparat Cycl. 358. Hipp. 514. Bacch. 1049. Quod si recte statuit W. simul apparet falso conjecisse Madvigium et Heimsoethium pro ineptissimo *ὅσας: νόσους* (adv. critt. I p. 252) et *σέβας* (Ind. l. aest. B. 1872 p. 22). Sed ne id quidem mihi comprobatur, quod ipse conjecit W.: *ὁ παῖς*, nam postquam *λόχοις ἐφεστὼς ἤμυνε χώρᾳ* non sane de puero dici posse videtur. Probabilem tamen, qua *ὅσας* explicari possit rationem non inveni nullaque alia de causa, nisi ut metrum ullo modo expleatur, propono haec:

πολλοὺς δ' ἐραστὰς κἀπὸ θηλειῶν ἔχων
σοφῶς ἐφρούρει μηδὲν ἐξαμαρτάνειν.

Adrastus Theseo obsequens ne matres mortuorum reliquiis tumulo inferendis adessent monenti haec dicit:

947: *νικᾷς· μένειν χρὴ τλημόνως, λέγει γὰρ εὖ*
Θησεύς· ὅταν δὲ τούςδε προςθῶμεν πυρί,
ὀστᾶ προςάξεσθ'· ἑ.

In his versibus offendit illud *τλημόνως μένειν* mire dictum pro patienter exspectare. Primus haerebat Blomfieldius (Mus. crit. II p. 185), qui pro *τλημόνως* conjecit *τλήμονας;* N. autem (in adn. ad Suppl.) verba *μένειν* usque ad *Θησεύς* ut spuria delevit. Contra utramque tamen conjecturam valere mihi videtur, quod Heimsoethius contra solum N. monet (cf. Ind. l. aest. Bonn. 1873 p. 13): tum non recte positam esse particulam *δὲ*, quippe ex qua sequeretur (si recte Heimsoethium intellego) Adrastum praecedentia quoque verba ad chorum locutum esse. Kolster (Z. f. A. 1848. 58 p. 982) locum corruptum esse putat: latere aliquid ad fanum spectans, prope quod matres dum cadavera componantur versaturae sint. Probabilius tamen videtur, quod Reiskius conjecit: *μένειν χρή, τλήμονες, λέγει γὰρ εὖ | Θησεύς· ὅταν δὲ κτέ.*, atque hoc cum W. in contextum receperim.

Restant vss. 298. 408. 1033. 1180. 1228, quos omnes vix defendere possum, quia argumenta, e quibus deleantur, prolata sunt aut nulla, aut parum idonea.

v. 298 spurium judicat N.; eo carere quidem possumus, quod tamen ad versum delendum non sufficit. Vitium autem ullum in eo latere non video, nam quod fusius excusationem sibi petit Aethra, nescio an eo explicari possit, quod tanta audacia ad Theseum admonendum processisse sibi videatur cf. v. 295: *ἀλλ' εἰς ὄκνον μοι*

μῦθος, ὃν κεύθω, φέρει, ita ut bene Euripides his versibus anxiorum hominum verbositatem expresserit.

> δῆμος δ' ἀνάσσει διαδοχαῖσιν ἐν μέρει
> ἐνιαυσίαισιν, οὐχὶ τῷ πλούτῳ διδοὺς
> 408. τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ χὠ πένης ἔχων ἴσον.

v. 408 lacunae obstruendae causa male fictum esse contendit W.: „πλεῖστον vitiosum est, ἔχων miserrimum ob numeros in loco indicativi.“ Atque de ἔχων quidem recte. Sed hac ex parte cum Herwerdeno versum emendare maluerim, quam delere. Conjecit bene ut puto Herwerdenus pro ἔχων ἴσον: ἴσον σθένει. Nam rectissime idem alio loco (Mnemos. ² V. p. 36) exponit: nullam fabulam Euripideam tot ejusdem generis erroribus scatere, quam Supplices, „unde probabile fit, archetypi codicis eam partem, quae hoc drama contineret corrosis fuisse marginibus.“ Deinde quod πλεῖστον vitiosum esse dicitur scripsit Elmslejus (cf. review of Markland's Supplices ad h. v.) πλεῖον comparato v. 379: τὸ δ' ἧσσον ἀδικίᾳ νέμεις. Mihi autem nihil mutandum esse videtur. Puto enim illud πλεῖστον non usurpatum esse vi ut ita dicam comparativa, sed absolute eo sensu, quo nos dicimus e. gr. „der Hauptantheil.“ Totius autem loci sensus idem esse mihi videtur atque in vss. 433 sqq., quem cur in eum mutemus, quem proposuit W., non video. Dicit enim W.: „Euripides dixerit: neque divitiis tradens nimiam potestatem, neque nobilitati.“

Jam antea contra W. pugnaverunt: R. Prinzius (Jen. L. Z. 1877 p. 415) et N. Wecklenius (Fl. J. 1876 p. 726).

Chorus Iphim senem in scaenam properantem his verbis Euadnae nuntiat:

1031: καὶ μὴν ὅδ' αὐτὸς σὸς πατὴρ βαίνει πέλας,
γεραιὸς Ἶφις, ἐς νεωτέρους λόγους,
οὓς οὐ κατειδὼς πρόσθεν ἀλγήσει κλύων.

Vs. 1033 ut spurium notavit Weckleinius (l. l.): versum enim non modo non necessarium esse, imo falsum, nam Iphim non ignarum esse e sequentibus apparere. Sed si omittimus, quod hic versus chori est (cui Iphis unius Eteocli filii causa accedere potuit videri), cur Weckleinius non haeret in vss. 1048. 1054. 1058. 1060 etc. quibus ipse Iphis Euadnam interrogat, quasi omnium, quae illa in animo habeat, plane ignarus sit?

V. 1180 damnat Czwalina in dissertatione, quam scripsit de Euripidis studio aequabilitatis (Bonnae 1867 p. 34), contra quem anonymus ille in Ph. A. VI 1874 p. 392 lacunam statuit, qualem K. post hunc versum indicaverat. At rectissime codicum lectionem defendit W., quem secutus neque v. 1180 spurium esse, neque lacunam ullam patere puto.

V. 1228 ejecit A. Schmidtius (Mus. Rh. 26 p. 444); quoniam autem quaestiones criticae, quas in commentarioli illius praefatione promisit, quantum quidem scio, nondum prodierunt, nihil video, cur v. 1228 deleam.

FINIS.

CORRIGENDA.

p. 24 v. 1 unius versus lacunae signum addendum ideoque infra numerus (10) transponendus est.

p. 45 v. 5 lege *ἐξεύροις* pro *ἐζεύροις*.